

UZ DRUGU
OBLJETNICU NAŠE
DRŽAVNOSTI

SVOJI NA SVOME

ŠIBENSKI LIST

GLASILO OPĆINE ŠIBENIK

GOD. XXX.
BROJ 1484

IZDAVAČ: INFORMATIVNI CENTAR
Šibenik, 30. svibnja 1992.

CIJENA
30 HRD

»MANJINSKI ZAKON« I BUDUĆNOST DALMACIJE

U ŽARIŠTU

Nitko nema ništa protiv da naše zakonodavstvo po svom moralnom utemeljenju bude na razini najuljudenijih stećevina, ali poznavajući neprijatelja, teško da će ga to zadovoljiti. On nije ni poveo ovaj krvavi rat za veća prava Srba u Hrvatskoj, nego protiv postojanja Hrvatske kao države na ovim prostorima

Stranica 2.

RAZGOVOR S POVODOM:

Paško BUBALO, predsjednik
Općinske skupštine Šibenik

SADA JE
NAJAVAŽNIJE
USPOSTAVITI
MIR

Stranica 3.

DRUŠTVO /
POLITIKA

SUMRAK VELIKOSRPSTVA

Srbi bi trebali shvatiti da će Hrvatska nastojati izgraditi takav društveni odnos unutar kojeg će i oni nju osjećati domovinom dužnosti i obveza, bez privilegija i mitomanija. U takvim odnosima imat će i moderne političke stranke, udruženja i kulturne institucije u vlastitu korist. Prijetvorost srpskog na uzmaku ne može naći sreću u zadovoljavanju nad učinjenom nesrećom hrvatskom narodu. Upravo spoznaja o snazi hrvatske građanske i europske svijesti, do vrenja pojačava ekstremno srpsko uželji za daljnom satanizacijom našeg naroda

Stranica 5.

ma jedna zlatna nit što se provlači kroz burnu povijest daleko u prošlost, što je povezala stoljeća, ratovali, ljudi i događaje u jedinstvenu nisku — hrvatsku povijest. Ona je uvek bila zajednički nazivnik, imao i znak raspoznavanja, prenošen s generacije na generaciju, kao zavjet oca sinu i tako redom. Na tu su nisku naničani jednako pobjede i porazi, veliki i mali — obični ljudi, jednako vezani za nju samo s različitim ulogama.

Ta zlatna nit je zapravo hrvatska državnost, živjela je u hrvatskom biću od stoljeća sedmog u različitim oblicima, nekad kao težnja, pa kao stvarnost u doba vladara hrvatske krije, a onda dugo dugo, od 1102. do naših dana kao kombinacija između uspomene na prošlost, participacije u »zajedništvu« i nade u punu suverenost. Prema tomu hrvatska državnost je isto što je hrvatska povijest, mukotrpa, ispresjecana, ali čudotorno živila i postojana poput hrvatskog čovjeka, koji je u isto vrijeme srušen i živi.

U vrtlogu ovog surovgog rata prisiljeni smo u isto vrijeme oplakivati naše mrtve, slušati priopćenja o suludom bombardiranju rodilišta i živjeti ushićenje podizanja hrvatskoga barjaka na spaljenim, srušenim, ali oslobođenim područjima Lijepa naše. Sudbina nam je podarila toliko povijesnih događaja

u isto vrijeme da ih jednostavno ne možemo osjetiti i doživjeti svakoga za sebe kako bi to priličilo.

Nikada u povijesti hrvatskog naroda događanja nisu bila tako zgušnuta, kontradiktorna i istovremena kao sada. Čovjek je jednostavno zasut informacijama, osupnut zločinima i ushićen promocijom svoje države u svijetu. Hrvatski narod je u ove dvije godine prošao križni put od »secesionista« koji se usuduju rušiti Jugoslaviju kao zadužbinu dva svjetskih ratova, do napadnog naroda kojem čak i takve asocijacije kao što je Pokret nesvrstanih i konacno Ujedinjeni narodi priznaše legitimitet i državnost.

Ako u ovim teškim trenucima rata, siromaštva pa i simptoma malodušnosti ima nešto u što se možemo zakleti, pogledati sebi u budućnost i složiti se bez obzira na stranačku pripadnost, onda je to državnost. Njeno oživotvorene je cilj svih Hrvata i onih koji ovaj kraj zemlje i mora drže svojim. To je onda i kriterij temeljem kojeg možemo graditi i svoje odnose spram drugih.

Iako nema mogućnosti za velike fešte, promenade i slavlja, naši istinski osjećaji ljubavi spram jedine nam domovine bit će dovoljni za naše ushićenje.

Ivan BURIĆ

Čestitamo Dan državnosti
**REPUBLIKE
HRVATSKE**

CRNO-BIJELO U KOLORU

ZA KOJA ĆETE GLASOVATI?

Unatoč najavljenom odlasku premijera Gregurića i najavljenom dolasku na njegovo mjesto ministra bez lisnice, Mladena Vedriša, hrvatska Vlada ostaje, uz možda manje promjene, u sadašnjem sastavu do najavljenih izbora, koji bi najvjerojatnije trebali biti održani u srpnju, dakle za dva mjeseca. Da li su izbori preurane? Doduše, Gregurić je rekao najvjerojatnije u srpnju, nije bio isključiv što je očito uvjetovano odlaskom i posljednjeg neprijateljskog vojnika iz Hrvatske. Nije li se ipak još malo moglo pričekati s izborima, da se rat konačno zgovori i da se brojni prognanici vrate ili točnije rečeno počnu vraćati na porušena ognjišta. Naime, nije samo tehničko pitanje gdje će npr. Vukovarci glasovati ili Hrvati kojima u osobnim iskaznicama pod mjestom stalnog prebivališta piše Knin ili Petrinja. To s jedne strane, a otvorenim ostaje da suludi srpski agresor može ponovno udariti svom žestinom na Hrvatsku, te bi u tom slučaju Hrvat-

Oporba će se okomititi na vladajuću stranku što je u izbornoj utakmici više nego razumljivo, a HDZ će se pozivati na dosadašnje rezultate koristeći kao krunski dokaz ulazak Hrvatske u Ujedinjene narode. Istodobno svi će ponuditi sretniju Hrvatsku i pri tome imati gotovo identične programe

sko najmanje odgovara unutarnja politička utakmica. Sve upućuje da su šanse za ovakav rasplet male, ali to nije razlog za izbornu žurbu.

Vjerujete li ispitivanjima javnog mnenja, broju postotaka liza imena pojedinih hrvatskih političara ili stranaka? Kakvi su bili istraživački rezultati mogli smo se uvjeriti tijekom proteklih predizbornih kampanja. U Hrvatskoj još uvijek ne postoje Gallup, niti slična institucija ili neka istraživačka momčad koja se legitimira u ispitivanju javnog mnenja, pa liste (ne)popularnosti tiska-

ne u hrvatskim novinama treba uteći s određenom dozom rezerve. I to iz najmanje dva razloga. Greška "sistemske prirode", vezana za odabir ispitivanog uzorka, uvijek postoji kao konstanta, pa često znaju pogriješiti i u zemljama gdje su istraživanja javnog mnenja dugogodišnja pojava. Za to su najbolji primjer posljednji austrijski izbori na kojima je, prema ispitivanju javnog mnenja, pobijedio "neočekivani" kandidat. Mogućnost greške u Hrvatskoj je povećana zbog nemogućnosti da se obuhvati cijeli teritorij, jer je još gotovo jedna treći-

na pod privremenom okupacijom. No, ako pretpostavimo da su istraživanja korektno obavljena i da su rezultati valjni, ostaje druga razina, a to znači da takva ispitivanja ne samo da zrcale stanje stvari nego ujedno dijelom i formiraju javno mnenje, poglavito kod neodlučnih. Gdje završava zrcaljenje, a gdje počinje formiranje lista (ne)popularnosti u Hrvatskoj se danas jednostavno rečeno ne zna.

Za prethodne se izbore kaže da i nisu bili izbori u pravom smislu riječi, da se nije glasovalo za imena nego ono što je pisalo iza, da se u bilo radilo o plebiscitu hrvatskog naroda. Oni su bili, što smo neki dan u prolazu čuli, antiprotivni — protiv komunizma i protiv Jugoslavije. Kakvi će biti sljedeći? Što stranke uopće mogu ponuditi a da već ne znamo s obzirom na to da predizborna kampanja nije ni prestajala? Oporba će se okomititi na vladajuću stranku što je u izbornoj utakmici više nego razumljivo, a HDZ će se pozivati na dosadašnje

rezultate koristeći se kao krunskim dokazom ulaska Hrvatske u Ujedinjene narode. Istodobno svi će ponuditi sretniju Hrvatsku i pri tome imati gotovo identične programe. Za koga glasovati? To će odlučiti sami. U svakom slučaju, neće biti prave izborne groznice, jer je čitav život pod dojmom rata.

Što izbori znače za šibensku općinu? Zbog rata nije ni bilo stranačkih razmirača koje bi eventualno potresale grad i zato treba odati priznanje čelnicima svih stranaka, kako vladajuće tako i oporbenih stranaka, što su domovinu stavili ispred stranke. Ponašali su se logikom viših vrijednosti. Kako će šibenski ogranci i podružnice ući u izbornu trku? Po svoj prilici neće biti ničeg spektakularnog, slijedit će se središnjice i ispoštivati izborni programi sastavljeni u vrhu stranaka. Doduše, treba očekivati i predizborna obećanja specifična za Šibenik, no o tom potom, kad ih čujemo, što se odnosi i na izbornu listu.

Ivica POLJIČAK

U ŽARIŠTU

Pitanja krajnjeg ishoda nametnutog nam rata, kao i međunarodna emocijacija Hrvatske nije više središnji problem ni za najokorijelje pesimiste i oporbenike naše globalne politike. Ono što je bilo predvidivo za dobre poznavatelje povijesti međunarodnih odnosa i uverenike pravde, ovi dana postade baštinom svih koji su spremni pogledati istinu u oči.

Umjesto globalnih, u prvi plan izviru pitanja unutrašnjeg ustrojstva i oslobađanja zautesnih područja, a to znači i konačnim svedenjem računa sa drškim i mrskim nam velikosrpskim osvajačem. — Može li se trezveno i normalno graditi pretpostavke za ustrojstvo bilo kojih dijelova Hrvatske, pa i onih s većinskim srpskim pučanstvom sada i u ovim uvjetima?

— Mogu li se međunarodne norme humanističkih odnosa medju ulijenim svjetom primijeniti na pobjeđene zvijeri koje još uvijek pale, kolju i nište upravo stećevine ne samo hrvatskog nego i svjetskog humanizma?

Je li ponudena svojevrsna samouprava područjima s većinskim srpskim pučanstvom odgovor na povijesno pitanje Srba u Hrvatskoj? Naiakšće je reći — pokazat će vrijeme — to obično kažemo onda kad nemamo odgovor ili ga barem ne možemo kratko i jasno izreći.

Nas posebno zanima problem ponudnog kotara Knin, ne zbog lokalnog interesa, nego zbog globalnog upravnog i strateškog ustrojstva Hrvatske. Prostor kojeg zauzimaju općine Knin, Benkovac i Obrovac po svojoj je površini, povjesnom, gospodarskom i strateškom značaju, mnogo veći od udjela srpskog pučanstva po tim kriterijima u srednjoj i sjevernoj Dalmaciji. — Posebno se to odnosi na subregiju Šibenik i Zadar. Zbog toga su i logični burni prosjekvi iz pojedinih mesta kao što su Stankovci. S druge strane treba očekivati zahtjeve i iz srpskih sela koje su po svojim aršinima još prije nego su nas uvalili u ovaj rat, provodili referendum o prij天上 kninskoj općini.

Zaslužuje li i po kojem to pravu, okupator samoupravu na hrvatskom tlu samo zato što tu zajedno živi s hrvatskim pučanstvom i što nije spreman zbog vlastitih predrasuda priznati tu državu za svoju domovinu?

Iako je praktična primjena »manjinskog zakona« još daleko od realnosti, on već sada postavlja pitanje normalnog funkcioniranja ovoga dijela Hrvatske što se zove Dalmacija. Naime, ovo područje je specifično po tome što koncentracija pučanstva nije sukladna površini područja jer je ono u većini skoncentrirano u subregionalnim centrima Splitu, Šibeniku i Zadru, ali u mnogim

»MANJINSKI ZAKON« I BUDUĆNOST DALMACIJE

Pokušajte, molim vas, zamisliti Dalmaciju, a pogotovo Šibenik i Zadar u uvjetima u kojima će njihovo prirodno zalede biti druga, njima nepristupačna upravnoteritorijalna cjelina. Što bi oni mogli biti nego provincijska mjesta, stješnjena na desetak kilometara širokom primorskom koridoru. Oni bi vrlo brzo doživjeli sudbinu Dubrovnika i postali tek oazom kulturnog i gospodarskog bića Hrvatske, umjesto da budu njeni centri i stupovi

životnim aktivnostima funkcioniра na čitavom prostoru od mora do Dinare i Velebita. Nije to pitanje povremenih funkcija, nego svakodnevne i kontinuirane cirkulacije ljudi, robe i rada. Jednostavno kazano, to je normalni životni prostor Splita, Šibenika i Zadra. Zbog toga je upravnoteritorijalno ustrojstvo ovoga dijela Hrvatske jedino logično ako je vezano na subregionalne centre koji su se po prirodi svojih funkcija kroz povijest tako i razvijali, i nije slučajno što su na tome mjestu i takvima osobitostima.

— O tome smo pisali u vrijeme žive rasprave o županijama s naglaskom na sve opasnosti koje proizlaze iz centralizacije Dalmacije i autonomosti. Tome sada dodajemo još i kotar Knin.

Pokušajte, molim vas, zamisliti Dalmaciju, a pogotovo Šibenik i Zadar u uvjetima u kojima će njihovo prirodno zalede biti druga, njima nepristupačna upravnoteritorijalna cjelina. Što bi oni mogli biti nego provincijska mjesta, stješnjena na desetak kilometara širokom primorskom koridoru. Oni bi vrlo brzo doživjeli sudbinu Dubrovnika i postali tek oazom kulturnog i gospodarskog bića Hrvatske,

umjesto da budu njeni centri i stupovi.

— Nitko nema ništa protiv da naše zagonodavstvo po svom moralnom utemeljenju bude na razini najuljudenijih stećevina, ali poznajući neprijatelja, teško da će ga to zadovoljiti. On nije ni poveo ovaj krvavi rat za veća prava Srba u Hrvatskoj, nego protiv postojanja Hrvatske kao države na ovim prostorima. To se poklopilo (jer je iz iste ideološke kuhinje) s velikosrpskim konceptom u Beogradu, a tako zvana JA je u tom ratu imala jednu priliku da preživi i ispunji svrhu svoga postojanja.

Prema tomu nema tih gradanskih prava i sloboda pa ni autonomija koje bi zadovoljile drugu stranu, aako to ikada i prihvati, bit će to zbog toga što nema drugog izbora i ta autonomost će biti privremeno rješenje do nove prilike da se odcijepi ovaj dio Hrvatske.

Ako je ova ponuda i »manjinski zakon« rezultat međunarodnih zahtjeva i uvjet međunarodne promocije Hrvatske (a to jest), onda tom svijetu moramo objašnjavati i na tome ustrijati, da ovo nije rat za prava ugro-

ženih Srba u Hrvatskoj, jer im naša vlast nikada nije ni sporila ravnopravnost, nego osvajački rat Srbije koja to čini pod maskom tobožne zaštite ugroženih dijelova svoga naroda.

Zajednički život u prošlim stoljećima na prostorima dijela Šibenske, drniške, kninske, benkovačke, obrovačke i sinjske općine imao je različito upravnoteritorijalno ustrojstvo. Nisu stalno postojale samo ove i ovake općine i općinske granice. Tko kaže i temeljem čega može dokazati, da su hrvatska kuka druga onda ili te općine ne bi bauzimalne ova čisto hrvatska područja ili bi u njima većinsko pučanstvo bilo hrvatsko pa ne bi moglo biti ovih problema. To se jedino ne bi moglo reći za općinu Knin. Tako je uzimanje »zdravog« za gotovo postojeci općinske granice umjesto Bukovice i kninske općine pod upravu srpske enklave na ovom prostoru došao najatraktivniji dio južne Hrvatske (Ravni kotari i Novigradsko more), a inzistirati da još i na dijelovima naše općine kao i Petrova polja.

Bilo bi zanimljivo vidjeti cijelovite i značajne analize ovih problema. Čini nam se da će nas totalna obuzetost ratom i priopćenjima s bojišta i snaga UNPROFOR-a, oduzeti od realnog stanja stvari na ovim prostorima.

Gdje su sada povjesničari, sociolozi, statističari, planeri i ostali naši brojni stručnjaci i njihovi prilози u pripremama zakona u javnim glasilima i na svakom drugom mjestu gdje se vode rasprave o razrješenju ovog »vrzina kola«. Ne radi se ovdje samo o pobjedonosnom završetku rata, iako je on prešutan, radi se i o borbi protiv pratećih problemi, radi se da se ne neznanje, malodušnost, autonomaška uskogrudnost...

Fascinirani strahotama rata, nismo dovoljno svjesni što se sve uz rat i s njim događa.

Ivan BURIC

Preplata na list za tri mjeseca 360, za pola godine 720, a za godinu 1440 HRD. Za inozemstvo dvostruko.

Žiro-račun 34600-603-076 kod SDK Šibenik.

Rješenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fiziku kulturne Republike Hrvatske, broj 2829 I-1978.

»Šibenski list« osloboden je osnovnog poreza na promet.
OGLASI:

1 cm/1 stupac 200 HRD, mali oglasi, obavijesti građana i posebne usluge regulirani su posebnim cjenicom.

TISAK: »Slobodna Dalmacija« - Informativne djelatnosti p.o Split.

● Ovi dani navršavaju se dvije godine od kada ste na čelu Skupštine općine Šibenik, dvije godine koje ni po čemu nisu luke za ovaj grad, a vjerujemo ni za vaš posao?

BUBALO: Dvije godine navršile su se 28. svibnja, kada sam izabran za predsjedavajućeg Skupštine općine, a zatim i za predsjednika. Od prvog dana bilo je teško. Imali smo česte ljetne šumske požare, a nakon toga je počela balvan revolucija i sve ono što je uz nju išlo. Zatim, morali smo se naoružavati i o tome smo morali voditi računa, osnivali smo dobrovoljačke odrede, pa onda u okviru MUP-a rezervni sastav policije, zatim smo formirali gardijske bataljone i brigade. Sve je to posao u koji se civilna vlast također morala uključiti. Civilna vlast se bavila mnogim poslovima, koje inače u mirno doba obavljaju drugi organi. Ali, kako je u pitanju bila obrana domovine, kako je bilo biti ili ne biti, svi smo zdušno radili na tome da organiziramo obranu. Mislim da smo u tome i uspjeli, pokazalo se to i u rujanskom ratu iz kojega smo izšli kao pobednici i koje je značio prekretnicu u rotovanju u južnoj Hrvatskoj, a i prekretnicu rata u čitavoj Hrvatskoj. No, nismo zapostavili ni razvojne planove i kaznili smo na neki način glavne pravce našeg angažiranja i kapitalne objekte koji je bilo moguće ostvariti. To je projekt aerodroma na Pokrovniku, koji je još uvijek aktualan i kad se uspostavi mir radovi će biti

KRONIKA

Općinska komisija za Izbor i imenovanje utvrdila je dvojicu kandidata za Izbor predsjednika Izvršnog vijeća Skupštine općine Šibenik. To su dipl. inž. Ivan Jerkin, zaposlen u VINOPLOD-VINARIJI i dipl. inž. Ivo Ninčić, šef tehničke službe Medicinskog centra koji je do sada bio član općinske vlaste bez portfelja. Obojica kandidata članovi su HDZ-a. Treći kandidat je Šime Zenić, također član HDZ-a, a utvrđen je nakon što je prikupio deset posto glasova vijećnika Skupštine općine. Budući da će se na listi za Izbor predsjednika Izvršnog vijeća naći trojica kandidata, glasovanje će biti tajno, a konačnu odluku donijet će Skupština općine na svojoj sljedećoj sjednici.

• • •
Kreditni odbor Jadarske banke odobrio je dosad 128 kredita za obnovu u ratu otečenih stambeni objekata. Riječ je o kreditima kojima će se sanirati objekti svrstanuti u treću, odnosno drugu kategoriju. Ukupna vrijednost odobrenih kredita je oko 180 tisuća DEM, a dijelit će se u obliku kreditnog plima. Dinarske protutvrdnosti obračunavat će se prema tečaju na dan potpisivanja ugovora s bankom. Do sada je Jadarskoj banci pristiglo više od 200 zahtjeva a novi zahtjevi prima se i dalje.

• • •
Prošle subote, 23. svibnja u Šibeniku su izbila dva požara, koja su pripadnici profesionalne vatrogasne jedinice brzo lokalizirali. U požaru što je izbio između tehničke ceste i sportske dvorane na Baldekinu izgorjelo je oko 200 m² travnate površine. Požar je pruzrokovao nepažnjom jednog građanina koji je palio semeće. Drugi požar izbio je ispod Vidilice, a izgorjelo je oko 2000 m² površine. Stručnjaci PU Šibenik obavili su očevad.

• • •
Gradska knjižnica »Juraj Šližić« bogatija je za 400 novih knjiga, uglavnom bestselera, koji su nabavljeni novcem iz Republičkog fonda za kulturu, te zahvaljujući namjenskim sredstvima općine.

M. L.

RAZGOVOR S POVODOM

SADA JE NAJVAŽNIJE USPOSTAVITI MIR

U povodu Dana hrvatske državnosti, o Šibeniku i njegovu mjestu u Hrvatskoj, razgovarali smo s predsjednikom Općinske skupštine, gospodinom Paškom BUBALOM

nastavljeni. Početak radova na obnovi hotela »Krka«, također je vrlo blizu, jer »Revija« seli i samo je pitanje dana kada će preseliti. Podizanje spomenika Krešimiru, kao dio kulturne politike, također će se ostvariti. Određene su i dvije lokacije, a Odbor će izabratи najadekvatniju. Do sada je prikupljeno i oružano preko 8 milijuna HRD, a jedan dio je u devizama. Škola na Vidicima je pri kraju, prošle godine pušten je u promet most u Tisnu, zatim 120 km cesta je asfaltirano... Unatoč ratu i vrlo nepovoljnoj gospodarskoj situaciji stvari se ipak kreću.

● U jednom razgovoru, uoči Nove godine, rekli ste da Šibenčanima u 92. možeće obećati znoj, trud, muku, ali i mir?

BUBALO: Pa mislim da se dio tih mojih nacija ostvaruje. Stvarno znojimo se, mučno nam je, teško nam je, ali borimo se. To je važno. Duh nam je na jednoj priličnoj razini, a mir se ipak sagledava. Stvari su se ipak počele mijenjati nabolje. Ovi dani oslobađaju se zapadni dijelovi dubrovačke općine. Svi visovi iznad Dubrovnika koje je okupatorska vojska do jučer držala, sada su u našim rukama. Gradonačelniku Dubrovnika, Peri Poljančiću, uputio sam čestitke, nazvao sam ga telefonski, bilo mu je vrlo draga, a i meni. On se Zahvalio i Šibeniku što je počinjavao razumijevanja za njihove teškoće i što je slao humanitarnu pomoć.

● Zahvaljujući dobrom držanju u onim rujanskim danima, a i kasnije, Šibenik je stekao velik ugled. Koliko je to, zapravo, iskoristeno?

BUBALO: Možda nije u potpunosti iskoristeno, ali jednim velikim dijelom jest. Ljudi u našem vrhovništvu imaju razumijevanja za probleme Šibenika. Možda mi nismo javnosti u Hrvatskoj i u inozemstvu sve do dovoljno prezentirali ali, trudili smo se i znaju mnogi za nas, zna se svugde za Šibenik. Nastojati ćemo to i poboljšati i to radi popularizacije

hrvatske borbe za slobodu u kojoj Šibenik ima vidno mjesto, a predstavlja je i upravo izdana knjiga profesora Livakovića »Obadva, obadva«, zatim video kasete koje ipak kruže svijetom, kojim sam ja nosio na trojne susrete u Gurtisu. Tu je i izložba fotografija razušenih spomenika kulture, sakralnih i civilnih objekata što će biti postavljena u Herfordu, a potom i u Voironu. Ipak, smo dio našeg imagea iskoristili, ne bih rekao da smo zakazali. Možda se moglo i više, ali rat je i ne može se živjeti od samohvale. Mislim da možemo ipak biti zadovoljni, svi ljudi u Hrvatskoj znaju za onaj bojni poklic »obadva, obadva».

● Gdje je mjesto u uloga Šibenika u Hrvatskoj sada, odnosno u skoroj budućnosti? Kako reagirati npr. na priče da je HRM nastala u Zadru?

BUBALO: Ne bih htio tude uspijehe umanjivati, ali mislim da je većina brodova HRM dobivena u Šibeniku, ili su zarobljeni ili su poslije rujanskog rata osposobljeni za bojno djelovanje. Prema tome u biti se HRM rodila ovdje, jer su i pripreme za zauzimanje brodova koji su se remontirali, vršene negdje u svibnju 1991. Osim toga, obalna artillerija, kao dio HRM, nastala je upravo na Žiru. Na neki način protuzrakoplovna obrana, je ovdje u pravom smislu počela djelovati. Ovdje je i velika tenkovačka grupa razbijena itd. Mislim da će se hrvatska javnost još bolje upoznati sa svim onim što se doga-

dalo u Šibeniku i preko ove knjige »Obadva, obadva« i da će Šibenik u budućoj Hrvatskoj i hrvatskoj ratnoj povijesti zauzimati jedno od vodećih mjeseta.

● Stanje u kojem se Šibenik sada nalazi nije nimalo lako, jer su velike stete nastale kao izravne ili posredne posljedice ratnih razaranja, velik je broj prognanika i izbjeglica smješten na području Šibenske općine, još jedna turistička sezona je prošla.

BUBALO: Točno, situacija nije laka, ali nije katastrofalna. Ipak naši hoteli nisu prazni, zbrinjavaju prognanike i izbjeglice, za što hotelierska poduzeća dobijaju ipak nekakvu nadoknadu. Važno je u ovoj situaciji nekako preživjeti, a bolja vremena trebamo i moramo očekivati. Naime, velik je interes za Hrvatsku, posebno za priobalni pojas. Kad mir vrši sjeđne u naše kuće i u naše duše treba očekivati interes i priliv stranaca.

● Nedavno ste rekli da sve više građeva pokazuju želju za suradnjom sa Šibenikom?

BUBALO: To su tri grada, uz naše prijatelje Herford i Voiron, Halmstad iz Švedske. To je lučki grad, gdje preko ogranka Upitnog odbora HDZ-a uspostavljamo veze s gradskom upravom. Zatim, belgijski grad Charleroi, koji ima 300 tisuća žitelja, jako je aluminjsko i turističko središte. Također sam dobio informaciju da sjevernofrancuski grad Amien želi suradnju s nama. Sve te nove veze koje se stvaraju, pa gradovi sjeverne Italije, sve su to potencijalni gospodarski i prijateljski saradnici Šibenika.

● Na koji način sve te potencijale ostvariti?

BUBALO: Osnovno je, kao što sam rekao, uspostava mira. Nakon toga pojavit će se inicijativa i s naše strane, a i stranci će tražiti prostor i put svom kapitalu. Mi smo, nažalost, sada u situaciji da su naša primarna mala, a onda zbog te jeftinije radne snage, ljudima iz inozemstva se isplati ovdje ulagati, pogotovo kada budu sigurni u jedan čvrst porezni sustav, u jamstvo svog vlasništva i kapitala, i kad Hrvatska bude bez ratnih

potresa. Tada zapreka za investiranje, konkretno u ovo naše područje neće biti. Moramo računati na to, da nitko ne ulaze zbog toga što nas voli, već prvenstveno zbog vlastitog interesa.

● S obzirom na skorašnje izbore, koji bi se trebali provesti najkasnije do kraja srpnja, kako će biti moguće provesti izbore u Šibenskoj općini kada je jedan dio još u ujek pod neprijateljskom kontrolom?

BUBALO: Riječ je o jednoj otežanoj situaciji, ukoliko se uskoro ne promjeni. Ali, mislim za izbor predsjednika Republike sredino je da li ste vi u tom trenutku u mjestu svog stalnog boravka, npr. u Rupama, ili stanovnici Rupa glasuju u »Solarisu« ili drugdje gdje su smješteni. Isto je tako svejedno hoće li svog zastupnika u Saboru birati u Šibeniku ili Rupama. Vjerujem da će se stvari slično normalizirati do kraja srpnja kada bi trebali biti izbori, a izbori za lokalne organe vlasti još se ne predviđaju, oni bi mogli uslijediti nekoliko mjeseci nakon toga. Ti bi izbori bili i šansa za one koji su s druge strane linije fronte da prihvate Hrvatsku kao svoju domovinu i da izaberu prave zastupnike svojih interesa.

● Da li ste nakon ove dvije godine življenja i rada na čelu Šibenske općine umorili?

BUBALO: Da vam iskreno kažem i jesam. Ali, na neki način i jako zadovoljan jer se moj životni san konačno ostvario. Hrvatski narod je dobio svoju državu, kojoj je težilo više generacija Hrvata i za koju su neki položili i život. Jasno da sam zadovoljan što je i ja svoj skroman prilog. Ponosan sam što sam se baš u tom ratnom vremenu našao na čelu Šibenske općine.

● Koliko ste zadovoljni samim sobom i sa svim onim što ste napravili?

BUBALO: Teško je govoriti o samome sebi. Uostalom, neka Šibenska javnost sama prosudi. Njoj bih prepustio ocjenjivanje.

M. LONČAR

ŠIBENSKI PROFESORI

NE ŽELIMO IZDVAJANJA

— Nije nam jasno zbog čega je »Stražački odbor« donio odluku da se u Šibeniku neće održati jednodnevni štrajk. Mi smo suglasni s parolom da je isteklo vrijeme čekanja — ali je ono isteklo za sve djelatnike srednjih škola u Republici Hrvatskoj, pa i za Šibenik — piše u pismu što su ga »Stražački odbor« poslali predsjednici Nezavisnog sindikata zaposlenih u srednjim školama u Šibeniku.

Dugo najavljivani jednodnevni štrajk srednjoškolskih profesora Hrvatske konačno je i održan 27. svibnja u svim dijelovima Republike koji nisu bili zahvaćeni ratom. Šibenski, dubrovački, osječki, sinjski i zadarski profesori jednostrano su odlukom Republičkog štrajkačkog odbora izuzeti uz obrazloženje da su oni već puno radnih dana gubili i izgubili tijekom ove nastavne godine, pa ne bi trebali i zbog štrajka uskracivati učenicima nastavu. U ponedjeljak 25. svibnja sastao se Područni odbor nezavisnog sindikata zaposlenih u srednjim školama Šibenske općine, a njegovi članovi izrazili su nezadovoljstvo zbog odluke »Stražačkog odbora« da se oni izdvoje i praktično ne štrajkuju. Stoga su tom Odboru poslali i pismo u kojem prvo izražavaju bezrezervnu podršku održavanju štrajka jer Vlada Republike Hrvatske nije ispunila zahtjeve koje su joj pro-

fesori srednjih škola već u nekoliko navrata postavljali. Istodobno Šibenski su se profesori osjetili pogodeni jednostranom odlukom »Stražačkog odbora« koja je bez konzultacije donio odluku o neodržavanju štrajka u ratom zahvaćenim područjima.

— Mi radimo u zaista težim uvjetima — pišu u spomenutom pismu Šibenski srednjoškolski profesori — a prosvojni djelatnici naše općine pridonose pravednoj borbi hrvatskog naroda za slobodu. Napominjemo da počesto ostajemo s našim učenicima u podrumima i skloništima zbog dječevanja neprijatelja. Rat se istina ne vodi na svim područjima ali se vodi u Republici Hrvatskoj. Smatramo da svih članova Nezavisnog sindikata zaposlenih u srednjim školama Hrvatske moraju sudjelovati u akcijama koje vodi sindikat tim više što štrajkamo zbog plaća, toplog obroka, prijevoza i regresa.

IZ OPĆINSKOG ODBORA HDZ-a

BOŽO ERLIĆ DAO

NEOPOZIVU OSTAVKU

Prvi čovjek Šibenskog Odbora Hrvatske demokratske zajednice još od njenog osnivanja prije više od dvije godine, u utorku je 26. svibnja, na sjednici Općinskog odbora dao neopozivu ostavku na svoju stranačku funkciju. Sjednici je uz članove Odbora prisustvovao i dopredsjednik Sabora Republike Hrvatske, Ante Klarić, ali je ona bila zatvorena za javnost. Članovi Odbora na istoj su sjednici donijeli i odluku da na predsjedničko mjesto postave do sada drugog čovjeka vladajuće stranke, Miču Duju Stančića.

Zamoljen da objasni razloge svoje iznenadne (i neočekivane?) ostavke mr. Božo Erlić je rekao: — Ja sam već dvije i pol godine na čelu HDZ-a i došao je od jednog odredjenog zatvara, zasićenja. Ovo su izuzetno teška vremena kad Hrvatska demok-

ratska zajednica mora funkcionirati u svim segmentima organiziranja života i rada. Mislio sam da bi dobro bilo da netko drugi preuzeće to mjesto s jedne strane da se ja rasteremim, a s druge strane to je mjesto preuzeo dosadašnji dopredsjednik gosp. Mičo Stančić koji je također od same početka član HDZ-a. Njegovim će izborom stranka nastaviti u svome kontinuitetu.

Mislim da za ostavke nije nikad pravo vrijeme. Možda bi bilo normalnije da se pričekalo još koji mjesec jer smo do sredine lipnja predviđeli održavanje izvanrednih skupština po temeljnim ogranicima, a do konca lipnja je bila obveza održavanja izvanredne Skupštine na kojoj bi se birao novi općinski Odbor. No, nekad dode jednostavno trenutak kada se više ne može izdržati.

VLAKOVI NA JEDNOGODIŠNJEM ODMORU

PROMET

Teretni željeznički promet na području šibenskog dijela HZ-a davno je stao. Kontinuirano za sve ovo vrijeme vozi putnički vlak do Perkovića, a od 18. svibnja po prvi put, od kada je željeznice i vlakova na ovom području, uvedena je direktna linija za Split. Uskoro će direktni vlak krenuti i do Unešića. Na glavnom željezničkom kolodvoru je, ipak, otužno ... Teretni vagoni zjape prazni, „putne groznicice“ nema! Hoćemo li vlakom prema sjeveru? Dok su brojni željezničari na čekanju, osim pitanjem kako preživjeti — opterećeni su i činjenicom da vlakovi kroz Knin ipak moraju. Ili bismo radije gradili novu prugu?

Ubrzo će godina dana otkako je željeznički promet prema južnoj Hrvatskoj u potpunosti prekinut. Osamnaest kolovoza prošle godine dan je koji će zasigurno ostati povijesni dokaz o barabarstvu i „stupnju razvoja“ jednog (većeg) dijela naroda. Od tega dana do danas, put Knina i kroz kninsko željezničko čvoriste nije prošao niti jedan vlak iz Šibenika ili Splita za Zagreb. Prekid u vožnji zapravo su počeli godinu dana ranije, od 30. lipnja 1990. Vozilo se, pa se zbog miniranja pruge nije po nekoliko dana vozilo. Tu godinu, vlakovi su se kako-tako „provalčili“ kriznim područjem. Hoće li i kada ponovno krenuti? Šibenski željezničari, čini se, nisu preveliki optimisti i bili bi najsjajniji kada bi ikako Knin mogli zaobići! To je, barem za izvjesno vrijeme nemoguće, tako alternative (gradnja nove pruge) postoje još od sedamdesetih godina. Činjenica je da na željezničkim kolodvorima dijelom Hrvatske gužva nema. Tek pokoji vlak i zvijžduk lokomotive.

Prije početka rata u šibenskom ŽTP-u je bilo 156 zaposlenih. Petnaest se radnika „odmetnulo“ i otišlo na stranu agresora,

a tridesetak je umirovljeno. Danas ih je oko 120, a od tog broja najviše ih je na čekanju. U prometno-transportnom poduzeću Šibenik tek dvadesetak željezničara radi. Nakon reorganizacije i osnivanja Hrvatskih željeznic, Šibenik je po prvi put jedno od samostalnih prometno-transportnih poduzeća. Obuhvaća tri stanice Šibenik — Luka i Ražine te stanicu Perković.

Prvi put — direktan vlak za Split

— Radnici danas rade po potrebi, a one su, nažalost, vrlo male, kaže nam Zvonko Džepina, zamjenik šefu kolodvora Šibenik. Vrijeme čekanja ovisi o radnom mjestu. Gdje je moguće izmjenjuje se vrijeme rada, čekanja i godišnjih odmora, a imao ih koji su i po devet mjeseci na čekanju. Prometna služba, uglavnom, radi. Kako putnički vlakovi Šibenik — Perković kroz sve ovo vrijeme voze, a sada i vlak za Split, radi i putnička blagajna. Oni koji su na čekanju primaju plaću u visini republičkog prosjeka, a mi koji radimo primimo „malo više“, kaže Džepina.

VLAKOVI KROZ KNIN MORAJU

ZVONKO DŽEPINA: — Dok naša vojska u Knin ne dođe, tu nema sriće! To nam je svima jasno. Prema planu, kada se uspostavi željeznički promet prema Zagrebu, iz Šibenske bi dnevno trebao ići jedan teretni vlak, a jedan iz Splita. Sve to bi bilo pod kontrolom snaga UN. Oni bi osiguravali tunele, prugu, te pratili vlakove. Ako bi se stanje normaliziralo i ne bi bilo nikakvih iznenadjenja i problema, postepeno bi se hodovalo i uvođenjem svih vlakova i linija.

MUJAN IVAN, šef pružnog odsjeka: — Sa svojom grupom radnika i danas održavam prugu prema Perkoviću. Prije četiri godine izvršen je remont, pa je održavanje danas lakše, a i vlakovi postižu na toj dionici „normalnu“ brzinu. Ako mene pitate za vožnju kroz Knin ... ja bих radio gradio drugu prugu. Ali, vidjet ćemo što će i kako biti.

VLADIMIR RAMLIJAK: — Kroz Knin moramo kada vlakovi krenu. Ako hrvatska država uspostavi vlast na cijelom njemom teritoriju, ne bi trebalo biti problema. Za početak »plevci« će valjda uraditi posao za koji su plaćeni i pozvani ovde.

Jedan broj željezničara je na braniku domovine i kada bi se ubrzo počelo raditi „punom parom“, radnika bi nedostajalo.

Od osamnaestog svibnja ove godine, po prvi put u povijesti, tvrde sugovornici — uveden je direktan vlak Šibenik — Split. Ideja o tome je potekla od starijih željezničara, a od svih prihvaćena. Dnevno danas voze dva para vlakova sa po dva vagona

za Split i obratno. Presjedanja, čekanja i kašnjenja što je obično bivalo u stanicama Perković, više nema. Za devedeset minuta, uz vrlo pristupačnu cijenu povratne karte (250 dinara) može se prevesti oko 120 putnika. Po potrebi, kaže Vladimir Ramlijak, brigadir za održavanje postrojenja — broj vagona se može povećati, a za sada su dovoljna ova dva. On je jedan od inicijatora uvođenja ovog vlaka i stoga vrlo zadovoljan što se u tome uspjelo. Tamo gdje žive ljudi, potrebni su i vlakovi, kaže slikovito. Kako u šibenskom industrijskom bazenu radi više tisuća žitelja iz Zagore, od prvog lipnja šibenski željezničari namjeravaju uvesti još jednu direktnu liniju: Šibenik — Unešić. Putnički promet će, koliko je to u današnjim uvjetima moguće, oživjeti. Baš da je u dijelu željeznice koju ne „kontroliraju“ barbari.

Za Hrvatsku željeznicu Šibenik i njegovu područje je, kada se radi o teretnom prometu i te kako značajno. Godišnji plan je prevesti 1500 tona rasutog tereta, a prevozilo se oko 1250 tona. Uglavnom se prevozi fosfat iz šibenske luke za Kutinu. Kada je došlo do prekida željezničkog prometa, puni teretni vagoni su odvezeni u Split, a potom brodovima za Rijeku. Danas na području šibenskog prometno-transportnog poduzeća HZ deponirano stoji oko 130 vagona (praznih agravira), koji čekaju na daljnju opremu. Da li će i kraj rata dočekati tu, ovisi o uputstvima iz rukovodstva HZ-a. Zbog blokade i prekida željezničkog prometa, blokirani su i rad šibenske luke što se tiče uvoza-izvoza preko željeznice.

Putnički je promet za Šibenik bio manje značajan od teretnog, kaže g. Džepina. U ljetnoj sezoni je priljev većeg broja putnika bio znatniji od ostalih dijelova godine. Da za ovaj kraj postoji tradicija teretnog željezničkog prometovanja, potvrđuje i podatak da je još 1876. godine izgrađena pruga Šibenik — Siverić kako bi se mogao prevoziti ugljen. Zbog usporedbe, podsjećamo da je pruga Zagreb — Split sagradena 1925. godine, a unska pruga 1949. godine.

Organizacija bivšeg ŽTP-a je bila vrlo komplikirana. Dosta se toga »vrtjelo« oko Knina. Tako je, kaže g. Ramlijak bilo i sa održavanjem. Na samo održavanje uređaja i postrojenja davao se dosta finansijskih sredstava, ali šibenski i splitski željezničari nisu bili zadovoljni. Pokušavali su odvojiti se ili „izdvajati“ od Knina, posebno kada je došlo do problema u održavanju prometa. Isto je dosta teško, no na kraju smo uspjeli, kaže Ramlijak. I danas su u nekim segmentima organizacije vezani za Split, ali to što je šibensko prometno-transportno poduzeće jedno od 18 samostalnih u sklopu HZ-a značajno je.

Hoćemo li vlakom kroz Knin?

Kada rad bude moguć, o nama slijedimo će ovisiti koliko ćemo, što i po kojim cijenama voziti, kaže g. Džepina. Poslovni transport će tako biti ugovoren, a mi ćemo npr. sa šibenskom lukom ugovarati cijenu prijevoza po toni tereta. U posljednje dvije, tri godine dosta je učinjeno i na modernizaciju. Teret više nećemo prevoziti u onim starim drvenim vagonima, već u najmodernejim „TD“ količama. Znatno je smanjeno i vrijeme utovara i istovara, a preko terminala možemo pratiti kretanje cijelih kompozicija i svakog vagona od polaska do dolaska na odredište. Osim ugovorenih poslova prijevoza i dalje će za usluge privatnim osobama ostati tarifne cijene.

Koliko će željezničke tračnice prema unutrašnjosti Hrvatske još dugo stajati neiskorištene, tko zna. Ako i budu vozili vlakovi kroz „zonu pod zaštitom UNPROFOR-a“, teško da će putnički vlakovi biti puni putnika. Nesumnjivo, trebat će dugo vremena proći da čovjek iz svježih sjecanja potisne sve patnje i boli što su nanesene u ovom ratu. Vlakovi će ipak morati voziti ličkom ili unskom prugom dok ne sagradimo novu. Osobno, radije ću pričekati to drugo rješenje. Ne stoga što mrzim Knin, već što ne želim bliski susret s onima koji su toliko zla nanijeli mojem narodu!

Pripremila: Katarina RUDAN

PROIZVODNJA HRANE SREDSTVA ZA HRANU MORAJU SE OSIGURATI

cima. Kakvo je stanje na tim proizvodnim jedinicama?

— Uzgoj ribe je veoma interesantan i profitabilan. Ove smo godine izvezli oko 20 tona prvakasnog brancina u Italiju kao i 10 tona sitne, kočarske ribe. Mislim da je to najveći izvozni potec u našem gradu u protekljoj godini. Od zaradenih deviza uvezuli smo robu za široku potrošnju i ponudili našim građanima. Riblji proizvodi namijenjeni su isključivo inozemnom tržištu jer je ta vrsta hrane za naše kupce presku-

pa iako smo 7 tona pastreve isporučili Zagrebu i Varaždinu. Što se tiče našeg zatonskog ribogojilišta nismo imali nikakve veće ratne štete, jer su granate padailedaleko od plastičnih bova za uzgoj. Ipak postoji jedan veliki problem za uzgoj ribe u ovoj godini, a to je nedostatak mladih na europskom tržištu. Do nedostatka mladih došlo je zbog izuzetno loših ekoloških prilika koje su vladale na svjetskim morima, no mi smo u kontaktu sa Talijanima i nadamo se da ćemo izuzetno skupu mladu ipak u vrijeme nabaviti.

Šibenik je primoran povećati i poboljšati poljoprivredni i drugi proizvodnju hrane. Do sada smo mnogo kaskali za Zadrom i Splitom. Nedavno obradivanje poljoprivrednih površina u zaledu Jezera i Zatonu obećavaju bolje sutra. Poljoprivreda u javnom sektoru zahtijeva ne rad od 8 sati već kontinuirani i cjeloviti radni stupak koji se neće prekidati.

P. VLAHOV

mi smo i u ovom trenutku sposobni raditi punim kapacitetom. To u prijevodu znači da radeći punom snagom, a to je 45.000 komada brojlera u svakom mjesecnom turnusu, godišnje daje 250 tona mesa za široku potrošnju. Takva proizvodnja omogućava nesmetanu opskrbu ne samo naše općine, već i šire okolice.

● Za vrijeme napada na Šibenik, neprijatelj je računao na iscrpljivanje naših gradana gladi, odnosno blokadom dostave hrane. Radnici farme pokazali su tada hrabrost i usprkos ratu, neprekidno su radili na farmi i održali piliće na životu.

— To je točno i treba još jednom dati priznanje svim radnicima farme i onima koji su u redovima HV i onima što su danonoćno radili i spavalni na farmi, da bi održali piliće na životu, kako bi se grad mogao hraniti u slučaju potpune blokade.

U ratu smo imali punu proizvodnju iako nam je kasetna bomba srušila neke vitalne objekte, te porušila kompletnе instalacijske vodove. Proizvodnju smo uspješno održali uz veliku pomoć Lozovca koji nam je do-

stavljao hrani i vodu. Na samu farmu ispaljeno je dosta projektila, od toga tridesetak je ostalo neeksplozirano. Uz veliku pomoć pirotehničara HV svih projektili su uspiješno onespособljeni. Uglavnom uložen je golem trud svih ljudi i farme je ostala i nastavila proizvodnju punim kapacitetom.

● U sastavu radne jedinice nalazi se osim peradarnika, ribogojilište u Zatonu, a koristite se i „Pržbinom“ plasteni-

Piše: prof. M. BLAŽEVIĆ

SUMRAK VELIKOSRPSTVA

Propaganda velikosrbijanske retorike posljednjih mjeseci dana postupno, ali sigurno gubi prvotno izrazitu ratnohuškašku prepoznavljivost iz doba svoje rane mladosti memorandumskih dana iz 1986/90. Svjedoci smo činjenice da se na problemu shvaćanja dužnosti, ljubavi i obaveza kojih su dio hrvatskih Srba bili dužni iskazivati prema rodnoj domovini, sve zamršenije i izgubljenički ne mogu više povezivati smisao i željeni rezultat pansrbijanskog političkog produkta. Naime, kruta zbilja, neminovnost poraza i ponora velikosrpske strategije primjenjivane u Hrvatskoj državi, uvelike je promjenila odnos spram njoj, u osjećanju da vrijeme zločina potražuje ruku pravde. Stoga nam je u prosudbi da ocijenimo ispravnost postupaka pravosudnih i tužilačkih organa, u cilju priprema podizanja optužnica i istražnih postupaka protiv neprilagodljivog, pobunjeničkog i ratujućeg dijela srpskog pučanstva u Hrvatskoj. Svočen sa činjenicom da u povijesti svijeta ne postoji primjera poricanja dužnosti kooperativnosti spram državi svoga rođenja, a zbog sve očitijih sumnji i iskrenost krajnjih namjera nacional-srbijanske ljubavi prema tzv. krajnjima po Hrvatskoj i Herceg-Bosni, dio pobunjeničkog srpstva iz Hrvatske pokušava na izokrenuti način promovirati vlastiti kut gledanja na mirovni plan UN na hrvatskim područjima, koje oni smatraju "oslobodenim" srpskim državama izvan Hrvatske. Igrajući na kartu niske razine političke kulture pobunjeničkoga dijela svoga pučanstva, suočenog gospodarstvenom bijedom kao rezultatom vlastita promišljanja sistema vrijednosti i životnih tokova, glasnogovornici srpske propagande glumeći brigu za "Srbe u dijaspori" na prostoru raspadajuće Jugoslavije, sažimaju krajnje fatalističke informativne tirade izvan logike i vremena. Izrečeni objekcija stanja srpske stvari u Petrinji, Korenici, Kninu i Banja Luci, krajnja vojna opcija na srpsko-crnogorski način čini se kao jedina moguća varijanta za ratujući dio pobunjenika i agresora. Računica je jasna: vojnom agresijom protiv Slovenije, Hrvatske i Herceg-Bosne postiglo se što se htjelo, regionalno srpstvo osigurano ostacima vojne efektive raspadajuće armije, na lokalnoj razini izvršena prilagodba vlasti u novonastalim uvjetima i na ostatku svijeta je da dade poseban blagoslov takvim činima. Srpstvo sada iskazuje svoju agresivnost na regionalno ratujućoj razini u područjima zamišljenih krajinskih razgraničenja po Hrvatskoj i Bosni. Račun im je potpuno razumljiv ali ne i razlika u ocjeni neiznalaženja optimalnih rješenja jer se i dio glavnih zagovornika takve politike očitovao u odnosu na srpstvo izvan Srbije u formi objašnjenja da mirovne snage UN svojim dolaskom nagradjuju srpsku posesivnost za tudiž životnim i državnopravnim prostorom. Forma takvog odnosa jest u sadržaju primisli da se dolazak mirovnjaka prikaže osiguranjem teritorija SR Jugoslavije koje Srbi po svom shvaćanju na izvoran način naseljavaju izvan granica takve nepriznate države i to na teritoriju suverene hrvatske države. Na našu sreću i zadovoljstvo Hrvatska je proglašena i samostalnom i suverenom na cijelini svog nacionalnog prostora. Blizu 5.000 poginulih hrabrih hrvatskih branilaca i civila, oko 25.000 ranjenih, razoreni gradovi (Vukovar, Gospic, Zadar, Karlovac, Dubrovnik, Vinkovci i dr.) stotine uništenih sela, egzodus 700.000 prognanika i izbjeglica, 20 milijardi dolara štete — to su generalni rezultati srpskoarmijske agresije na Hrvatsku. Dodatak im se čini u geopolitički i ekonomski Hrvatskoj susjednoj Herceg-Bosni, pa im se i dug naplate gubitničke uloge stražara nad nesrpskim narodima propale države čini dodatnim zadovoljstvom. Nastavak zločina i razaranja u Herceg-Bosni ima dodatnu otežavajuću okolnost blizu 300.000 izbjeglica prema Hrvatskoj kao i nezapamćene poteškoće osiguranja humanitarne pomoći. Gotovo da se ne povjeruje u sredinu vitalnosti hrvatskog čovjeka u brizi za pridošlice čak i uz evidentnu inozemnu pomoći. Sva brutalna sila velikosrpske ekspanzije iskazala se ko-

Kvaliteta odnosa, koja bi definitivno pokopala izolacionizam srpskog etnikuma na našim prostorima, perjanicima velikosrpskog projekta čini se najkatastrofalnijom pojmom koja bi ih mogla zadesiti. Vrijeme u tom pogledu radi za hrvatski narod, sve hrvatske grada, pa i Srbe od kojih očekujemo vlastito prepoznavanje u hrvatskom političkom korpusu

ličinom razaranja bosanskih gradova i imovine nesrpskog pučanstva. Koordinacija oba krajško-srpska etnikuma (blizu 700.000 stanovnika), u oko 35 općina Hrvatske i Bosne oko opiranja i nepriznavanja realiteta samostalnosti dviju suverenih država, novih članica UN, samo je onaj završni element nastavka velikosrpske politike u okolnostima povlačenja većine vojne efektive jugoarmade u nepriznato SR Jugoslaviju. Medunarodni pritisak na Srbiju

se očekivati od onog dijela koji u pokušaju uništavanja Hrvata i Hrvatske, kao i vlastitog pučanstva, vidi svrhu svoga daljnog ustrajanja na razaranju, pljački i odmetništvo. Uostalom postavlja se pitanje: da li je moguće da 35 posto srpskog pučanstva od ukupnog broja od 21 posto u Hrvatskoj i Bosni svoj daljnji opstanak vidi u remećenju civilizacijskih normi i pravila, budući da je većina od oko 1 milijun Srba u istim državama naseljena i živi u manjim ili ve-

ju i Crnu Goru uvjetovao je, po svemu sudeći, značajnoj redukciji velikosrpskog cijela zapadno od Drine, i u novim okolnostima svodi se na poziciju regionalizacije unutar Bosne i krajših kvazivorevina po Hrvatskoj. Izgleda da niti donošenje Zakona o pravima manjina u Hrvatskoj od 8. 5. 1992. za promjenu političkog odnosa pobunjeničkih dijelova srpskog etnikuma još uvek ne donosi posebnoga ploda. Nikakva pravila odnosa prema državi ne mogu

čim gradskim središtima. Ostajući vjerni lakoći obarača kao da potvrđuju već poznato etnološko pravilo da su gore i brda oduvijek odredivale ratujući karakter pučanstva, od vlaškoturskih vremena do današnjih dana. Pojmovni svijet u kojem opijačano, paljeno i uništeno ostaje sinonimom moralnog kodeksa začaran je krug začahurenog dijela ekstremnog velikosrpskog. Onaj intelektualni (Akademija, Francuska 7, dio klera, represivni aparat

i dio opozicije) nekritički se odnosi i posjeće sve iskazane oblike političke regresije, tražeći u tome uzore iz vlastite bližje povijesti (Garašanin, Pašić, Moljević). Velikosrpstvo na uzraku nikako se nije moglo pomiriti s porazom svog bića sadržanog u poricanju primisli da bi hrvatski i muslimanski narod mogao tražiti opstojnost u vlastitim državama. Krajnji je rezultat te za pojave oblike osjećaj blizine nemovnosti poraza i iz proste činjenice da je Srbija kao idejni stožer takve politike sve činila da Hrvatskoj i Bosni silom promjeni geopolitičke prednosti koje upućuju na prirodnu uzajamnost. Upravo rasprostranjenost 7 milijuna Hrvata i Muslimana bila je veliki izazov za agresivnu politiku koja na ovim prostorima traje više od 150 godina. I sve to u ime dva milijuna Srba koji tu žive i koji će kad-tad shvatiti da svoju postojanost i interes trebaju potražiti u slobodnim i suverenim državama Hrvatskoj i Bosni, kao potpuno ravнопravni građani. Iz te je činjenice potekao i proces potiranja prilagodbe Srba ovih krajeva na pozitivne tekovine političko-pravne i kulturne povijesti hrvatskog naroda, unutar kojega su i oni živući ovdje već oko 300 godina također pridonosili. Velikosrpstvo kao prijeteću pojavnost na našim prostorima uočio je kao prvi među hrvatskim misilicima i N. Tommaseo još 1842. u obraćanju posebnim memorandumom austrijskom ministru grofu Metternichu. Valjalo bi znanstveno valorizirati taj neistraženi projekt u Beču. Tommaseo je u simbiozi narodnosnih i vjerozakonskih predrasuda dijela pravoslavlja, misleći na tadašnju carsku Rusiju i njen utjecaj na kneževinu Srbiju, osjetio opasnost za slavenstvo i hrvatstvo na ovim područjima te je toplo preporučivao austrijski interes u Bosni.

On koji je imao i autonomaških primisli prvi je među Hrvatima, unutar čije kulture ima vlastitih mlađenačkih udjela, tražio "katoličku Slaviju" uz podršku sjedinjenja Bosne s Dalmacijom, dakako i s Hrvatskom i kao dužnost Austrije koja ga je vječno progona smatrala je podupiranje tih težnji, uz ocjenu iz 1854. danu engleskom povjereniku na Krfu »S. Ward« da bi Šibenik mogao biti glavnim gradom takve zajednice.

Srbi bi trebali shvatiti da će Hrvatska nastojati izgraditi takav društveni odnos unutar kojeg će i oni nju osjećati domovinom dužnosti i obaveza, bez privilegija i mitomanija. U takvim odnosima imat će i moderne političke stranke, udruženja i kulturne institucije u vlastitu korist. Prijetvornost srpstva na uzraku ne može naći sreću u zadovoljavanju nad učinjenom nesrećom hrvatskom narodu. Upravo iz spoznaja o snazi hrvatske građanske i europske svijesti, do vrenja pojačava ekstremno srpstvo u želji za daljnjom satanizacijom našeg naroda. Miloševićevi, Kostićevi i drugo blaženje pozitivnih hrvatskih pozicija (priznanje od 80 država svijeta) u odnosu na shvaćanje uloge mirovnih snaga UN, ima za cilj remetičku tendenciju u odnosu na vlast i opoziciju Hrvatske u cilju sprečavanja približavanja hrvatskoj političkoj ideji onog dijela srpstva koji bi, potpomognut intelektualnom elitom iz većih gradova naše republike, unio u srpski politički rječnik laičko poimanje dužnosti pojedinca prema osobi, grupi i narodu vlastite države. Takva se kvaliteta odnosa, koja bi definitivno pokopala izolacionizam srpskog etnikuma na našim prostorima, perjanicima velikosrpskog projekta čini najkatastrofalnijom pojmom koja bi ih mogla zadesiti. Vrijeme u tom pogledu radi za hrvatski narod, sve hrvatske grada, pa i Srbe od kojih očekujemo vlastito prepoznavanje u hrvatskom političkom korpusu. Srpsko preispitivanje u ulozi hrvatske budućnosti i "vraćanje" Srbije i njene ideja u istočne granice jamstvo su takvim razmišljanjima. Usprkos svemu što se dogodilo i kraj svih nesreća nanesenih hrvatskom narodu, blće ovog naroda znatiće pravu mjeru za izgradnju države od interesa za sve njene grada.

PRACKA JE JOŠ UVIJET

Prozor u svijet s prve linije fronte u Dubravica-ma. Neprijatelj je nadohvat ruke.

Odlazak na stražarsko mjesto. Hrvatska je u srcu i na srcu.

Dubravičke trišnje, poznati sa
beru hrvatski vojnici

Svi u Skradinu znaju da »njihovi« četnici iz okolice nisu ništa drugačiji od onih koji su minule srijede u Sarajevu granatama zasuli gladne civile u redu za kruh. Tim više, jasnije je da će se na silu ipak morati odgovoriti istom mjerom

D o Skradina je oko petnaest kilometara, koje ćete znamom (lošom) cestom prevaliti za nekih dvadeset-dvadeset i pet minuta. Granatama iz Sonkovića, Gračaca, Bratiškovaca i još nekih okupiranih se- la iz kojih nekadašnji radnici šibenskih poduzeća preobraženi u četnike općinskom središtu šalju ubojiti metal taj put mnogo je kraći: teško je računati, ali probajte — prosječna granata leti brzinom od tisuću metara u sekundi, ne vraća se nikad, ali ne budimo naivni. I hrvatska je vojska mnogi put „bila prisiljena uvrzratiti“. Stoga je, barem za realistu, nebo iznad nas tek koridor kojim lete projektili različitih kalibara i održavaju zračni most između „nas“ i „njih“. Riječi su potrošene već odavan.

Standard niti za

Standard niti za beštimu

U Skradinu su padale riječi — i odazile u vjetar. Kasnije su padale mine i granate, a danas je, od proteklog ljeta, u gradiću teško naći kuću na kojoj nema tragova kokađarske artiljerije. Sve ono što je Bosna — na razini retorike proživljavala nakon Hrvatske, a sada i govorom oružja, šibensko je područje doživjelo u Skradinu i okolicu. Pregovori o izgradnji zajedničkog vodovoda koji je trebao povezati pola-pola Hrvata i Srba koji su ovdje živjeli, a sada ratuju, bili su prekinuti SDS-ovskom parolom „Ne želimo hrvatsku vodu“ i zabranom srpskim predstavnicima da dolaze na sastanke. Minobacači su došli kasnije, a prve eksplozije mina u Skradinu razuvjericile su i najveće idealiste „da Skradin neće biti metom artiljerije.“ Malo je kome danas do bilo kakvih jubileja, ali je dobro podsjetiti se da ovih dana ističe godina otako su kolege novinari „Slobodne Dalmacije“ i HTV-a bili uhićeni u Smrdljimama nedaleko od Laškovicice, da bi Dubravčani, čuviši tu vijest, zaustavili novinare iz beogradskih „Večernjih novosti“ i RTB-a predvodene Krstom Bijelićem, tada već dokazanim medijskim pobočnikom velikosrpske ideologije. Nije toliko važno što je Bijelić tada dobio ponos u Beograd se zajedno s kolegama

SKRADIN NA PRAGU DRUGOG RATNOG LJETA

Prvi vod druge bojne treće satnije nerazdvojna, prekaljena ekipa ispred kafića "Platana" Željka Karege

PROGRAM POVRETAKA PROGNA

BESPOVRATNI KREDIT

Marko Kardum, starac iz Vukšića živi kao prognanik u Vodičankinom »Imperijalu« već deset mjeseci. Prognanički život odavno mu je dosadio, ne zna više što bi sa sobom jer cijelog je života naučio raditi u polju ili oko kuće. Da može, sutra bi se vratio u selo kao i njegov sin s obitelji, »samo da iz Vukšića istiraju četnike i da selo bude sigurno«. Ma kakvi programi o povratku, čudi se Marko, »ne tribaju nam programi i puste priče, neka samo četnici odu i osigura nam se nužni smještaj i svim idemo natrag«. Slično kao Marko, razmišlja većina prognanika, zanima ih jedino dan kada će se na svoja ognjišta moći slobodno vratiti. Kada će to biti još uvijek nitko ne može sa sigurnošću kazati, međutim u šibenskoj općini ozbiljno se priprema povratak prognanika u njihova sela. Upravo iz šibenske općine stigao je u Ministarstvo obnove Republike Hrvatske prvi program povratka prognanika i ocijenjen je visokom ocjenom. Riječ je o djelomičnom programu povratka koji se odnosi samo na

revitalizaciju društvenih djelatnosti, te PTT i zdravstvene mreže na područjima s kojih je stanovništvo prognozno. Program je izrađen pod pokroviteljstvom općinskog Sekretarijata za društvene djelatnosti a njegovu izradu potaknuo je profesor Zvonko Pešić. Radna grupa koja je taj dio posla uspješno obavila upotpunjena je potom novim stručnjacima iz različitih oblasti, imenovanih 15. svibnja od strane Izvršnog vijeća Skupštine općine Šibenik. Prerasla je u Odbor za izradu cijelovitog programa povratka prognanika u šibenskoj općini, a za koordinatora izrade tog programa imenovan je građevinski inženjer Ante Bašić. U međuvremenu Vlada Republike Hrvatske izradila je načelni program povratka prognanika za cijelu Hrvatsku koji bi se po općinama trebao operacionalizirati. U tom programu Vlada je odredila nekoliko tipova povratka prognanog stanovništva a na šibensku općinu kaže Bašić odnose se dva tipa — povratak u mjesto koja se nalaze u blizini fronte a pod kontrolom su hrvatske vlasti, primjerice Skradin, Ga- čelezi, Putićani, Dubravice područja koja su trenutno u koja nije planiran dolazak POF-a. Bašić smatra da su u voljne nego na nekim drugim mjestima i da ćemo mi brže i lakše dobiti stanovništvo. Povratak bi trebao biti niziran a ne stihiski i nekorak po koraku u globalni program povratka u šibenskoj općini, izraditi i uvedi odredit će što je sve za preduzeće.

K ZATEGNUTA

Terijer i Slavonac: "Izludili bismo na Havajima, a di nećemo u ratu!"

"nobarica u "Platani": — Nećete izaći dok me ne slikate

UZ RIGOROZNU KONTROLU?

i dezinfekcija terena što bi obavili stručnjaci Veterinarske stanice. Potom, trebalo bi obaviti snimanje postojećeg stanja te popravak infrastrukture mreže, te snimanje stanja stambenih objekata i kategorizaciju oštećenja, a nakon toga to bi trebalo napraviti i za društvene objekte, škole, crkve, ambulante, prodavaonice. Vrlo je važno i snimiti postojeće stanje poljoprivrednog fonda i stočarstva. Kada je o infrastrukturnoj mreži riječ, najvažnija je elektromreža i u vezi s tim već smo uspostavili suradnju s "Elektrom".

● Prognanicima je prioritetno pitanje gdje će, kada se vrati, stanovati i čime će se baviti budući da su im polja zapuštena, stoka pokradena ili uginula, poljoprivredni strojevi takoder pokrađeni? Je li u izradi globalnog programa povratka to ocijenjeno najvažnijim zadatkom?

— Naravno. Najvažnije je ljudima omogućiti da poprave oštećene ili izgrade nove kuće, obnove stočni fond, dobiju inicijalna sredstva za obradu zemlje. Obnova crkvi, škola i ostalog dolazi nakon toga. Po

mom mišljenju, država bi tu trebala odigrati presudnu ulogu — trebalo bi većini ljudi besplatno popraviti kuće. Mislim da će svega desetak posto prognanika moći za popravak ili pak gradnju novih kuća uzimati kredite, ostali nemaju uvjeta za vraćanje kredita i država im to mora napraviti besplatno. No, u tom slučaju kontrola bi trebala biti rigorozna kako ne bi došlo do zlostrojbe i situacija da netko umjesto krova nad glavom izgradi vikendicu. Ostvarene programe povratka prognanika bit će vrlo težak zadatak i smatram da bi za to trebalo osnovati tim profesionalaca, radimo URED za povratak prognanika a ovaj odbor bi trebao biti stručno, savjetodavno tijelo. Ja se uvijek postavljam u situaciju prognanika i pitam se što bi meni bilo najvažnije. Treba mi i crkva i škola ali najprije mi treba krov nad glavom, najprije trebam obraditi svoja polja, moram od nečega živjeti, stvoriti uvjete za povratak obitelji a tek onda će mi trebati sve ostalo. To znači da bismo ljudima koji se vrati morali pomoći odmah, da izgrade krov na glavom, da

stvore inicialno stado, dati im besplatno sjeme inače će se teško snaći. A čini mi se da će tu novac biti najveći problem, da će se prije naći novca za izgradnju škole i ambulanta — jer u fondovima uvijek ima novca.

● Na koji bi način prognanici mogli najprije doći do krova nad glavom? Kako mi je poznato stav radne grupe za izradu programa povratka je da se ni u kom slučaju ne podižu montažni objekti!

— Predviđao sam da se objekti na kojima su oštećenja od 1. do 3. kategorije odmah popravljaju i da se za to osigura građevinski materijal. Oštećenja od 4. do 6. kategorije neće se popravljati već će se graditi novi objekti. Kakvi će se objekti graditi to je za sada otvoreno pitanje, zavisit će od toga koliko bude novca. Montažni objekti ne bi baš došli u obzir. Nastojat ćemo zadržati autohtonost tih selja. Ugentnim smatram osiguranje nužnog smještaja onima koji se vrati, osiguranje električne energije i obnovu gospodarstva

— poljoprivrede i stočarstva. Nama je prvi zadatak vratiti ljudi a ja ih ne mogu vratiti u škole i crkve već u kuće. Sve ostalo ide nakon toga. Ako mi ne uspijemo vratiti ljudi da naš program je promašen.

● Ostvarenje programa i osiguranje uvjeta za povratak umnogomu ovisi o novcu. Koje je izvore financiranja predviđela Vlada Republike Hrvatske, u svom programu?

— Predviđeno je osnivanje hrvatske banke za obnovu i razvitak što je po meni već trebalo napraviti. Potom, kao izvori finansiranja navode se Proračun Republike, sredstva donacija, namjenska sredstva za obnovu, međunarodni krediti, sredstva od prodaje objekata bivše JNA, sredstva od naplaćene ratne štete. Sve u svemu, upravo o tomu koliko se novca osigura ovisit će i ostvarenje projekta povratka prognanika. Bez novca on će ostati mrtvo slovo na papiru.

D. FERIĆ
(U sljedećem broju: Projekt obnove i izgradnje crkava, i objekata društvenih djelatnosti)

Marko Banić, nije otišao iz Dubravica: "Otupio sam na granate!"

U SUSRET NAREDNOJ ŠKOLSKOJ GODINI

NIJE PROBLEM U UDŽBENICIMA NEGO U CJENAMA

Dok još traje školska 1991/92. vjerojatno malo roditelja, a još manje učenika, razmišlja o onoj 92/93. No posljednjih je pet minuta do dvanaest da se razmisli o nabavi udžbenika za naredni razred. Istina, proči će još najmanje mjesec, mjesec i pol dana do pojavljivanja udžbenika u knjižarama ali u kućnim budžetima s izdatkom za knjige već se mora ozbiljno računati. Naravno, uvjek ima onih kojima će taj izdatak biti bezbohan, ali je, nažalost, kako mnogo onih koji će za samo jednog daka u obitelji morati izdvojiti jednomjesečnu zaradu jednog od roditelja. Zapravo o cijenama za udžbenike još se ništa pouzdano ne zna pa se tek prave kalkulacije ali je "Školska knjiga" kao izdavač dala naslutiti kako bi prosječna cijena jednog kompleta za osnovce mogla iznositi oko 100 DEM. Varijacije su naravno od razreda do razreda, ali vjerojatno razlike neće biti veće od 20 do 30 maraka. Ako uzmemo podatak da je prosječna plaća zaposlenog radnika u Hrvatskoj upravu tu negdje oko stotinjak njemačkih maraka postaje sasvim jasno koliki će udar na obiteljski budžet predstavljati ove godine nabava knjiga za dvoje, troje ili, ne daj Bože, i više djece. Sve je uostalom veći broj obitelji u kojima radi samo jedan roditelj a da o onima u kojima ne radi niti jedan ili su prognanci i ne govorimo. Zapravo školski udžbenici ove godine realno neće biti puno a možda neće uopće biti skuplji, ali je problem u tome što su primanja radnika barem deset puta realno manja pa jedan komplet umjesto jedne desetine piše (ona je prije dvije godine iznosi oko tisuću maraka) sada iznosi cijelu plaću. Kad se tomu doda i školski pribor koji je uvjek nadmašivo cijenu samih udžbenika onda su roditeljske brige zaista povoljne i neka im je Bog u pomoći pri njihovu rješavanju. One najsiromašnije najviše pogada da za narednu školsku godinu jednostavno svom daku moraju kupiti nove knjige. Naime, prema najavama izdavača gotovo 80 posto je potpuno novih naslova što je s obzirom na društvene i povijesne činjenice i promjene u tijeku zadnje dvije godine sasvim razumlivo. No nije razumlivo kako s placom od stotinjak maraka nahraniti obitelj i opremiti dvoje (možda i više) učenika.

Sibenski knjižari potrudili su se već sada ponuditi roditeljima neke varijante i olakšice pri kupnji udžbenika, ali je činjenica da će se većina roditelja morati zadužiti kako bi nabavila samo ono najnužnije za svoga učenika. Uz predbilježbu za kupnju knjiga ove se godine moraju dati i akontacije a knjižari se razlikuju izgleda samo u broju mjesecinih rata i najavljenim popustima. "Šibenka" će tako uplate akontacija preračunavati u marge da bi pri onom poslijednjem obračunu kod preuzimanja knjiga kupcu vrednovala te marke (dakle ono već uplaćeno) po aktualnom kursu. Splitski NA-PRIJED obećao je deset posto popusta a privatnici daju i do šest mjesecišnih rata kako bi olakšali roditeljima.

O udžbenicima za srednju školu još se manje zna nego za osnovnu. S obzirom na to da i tamo usmjereni obrazovanje zamjenjuju srednje škole realno je očekivati nove naslove i nove udžbenike — oni bi se prema nekim najavama morali pojaviti u knjižarama do 20. kolovoza, ali je već od lani poznato da se ti rokovi nerijetko prolaziraju i nakon početka školske godine. Isti je rok dat i za udžbenike od petog do osmog razreda osnovne škole dok bi samo za prva četiri razreda oni morali biti u prodaji od kraja srpnja.

J. PETRINA

NAGNUĆA

KOME TO SMETAJU »MANOLIĆEV MOMČ?«

Ne tražim neprilike ni pogibelji: nu kada se radi o pravu Domovine, o sreći naroda hrvatskoga, ja ne znam za nikakovu pogibelj, za nikakovu nepriliku, za nikakovu žrtvu, nego nastojim da ispunim moje držanstvo. To su riječi dr. Ante Starčevića, čovjeka i političara kakvih je malo bilo u dugoj povijesti hrvatskoga naroda. Nezaobilazan kao politički djelatnik, uvijek podoban svojim voditeljskim mislima i nazorima, Starčević jest ugaoni kamen naše državotvornosti, i ove aktualne koju BRANIMO i nastojimo ZAUVIJEK UŠČUVATI i životima najdičnijih sinova jedine nam i svete Hrvatske.

Naznačenu Starčevićevu misao, koja je iskaz (i potvrda) sjedinjenog iskustva i narasle mudrosti naroda što se razvio od Zagorja do Drine i od Subotice do Kotora, bilježimo ne samo radi njene POVIJESNOSTI (i kao takve nadahnjuće u vremenu TEŠKOG USUDA), već u prvom redu zbog onih (a ima ih i nisu "njihem") kojima ni u ovom vremenu ZLOSILJA I GENOCIDNE ČINIDBE nad hrvatskim narodom kao, tobože, nije jasno što će nam »dohvatujuće ruke« reda i zakona. Oni koji bi ushtjeli BEZGRANIČNU »demokratiju« u danima rata koji je prekretnica na putu u OPSTANAK — puni su povika na legalne (i institucionalno ustrojene) službe — od Službe za zaštitu državnog poretka do vojnih i civilnih tužiteljstava — što nastoje, zakon i ljudskosti primjereni, »dohvatiti« ubojice palikuće, silovatelje i inu bagru. Kao da to želeti rade nešto što je nehumano, nešto što je neprimjereno demokraciji, redu i visoko ustoličenoj pravnoj državi. Malo morgen.

Ne treba biti odviše mudar da bi se shvatilo da povika na sve te »Manolićeve momke« (jer niti jedno ime tu, zapravo, ne znači ništa) jest samo — premda ne i isključivo — unaprijedni alibi za odbijanje, u ime tobožnje demokracije, humanosti itd., tobožnjeg ataka na njih same. Kao da se u OVOME VREMENU I U OVOM SUSTAVU političkih sloboda i vrijednosti može »mrčiti« kako se hoće, raditi što je koga volja — bez da se ODGOVARA za UČINJENO (pa, prema tome, i napisano!). Povika na »Manolićeve momke« biva tako pokušaj destabilizacije organa reda i pravde i bome da jest nimalo prikriveni nasrtaj na temeljnici hrvatskog opstanka.

Suvišno je i naznačiti da vjerujemo u nastup vremena u kojem će snage represije biti suviše (ili barem do mogućeg kraja »rastegljive«), ali dok ne osvane taj uistinski rado prizeljkivani dan — do vremena u kojem ćemo biti GOSPODARI NA SVOME — trebat će nam, doduše odmjereni ali nimalo »mekušasti«, bržni čuvati reda i poretak. Morat ćemo ih prihvatićak i u trenucima kad nam se (pri)čini da su suvišni, i da bi se, kao, moglo bez njih. Alibi za male oproste nije (niti može) biti pledoja za milost spram onih kojima i tragovi smrde po nečovještvo. (Dostatno se podsjetiti koliko je prljavog ogovaranja pratilo neke — praksom iskazane — pripadnike, bolje reći čelnike snaga reda u Šibeniku).

Iako nekom posebnom zaključku i nema potrebe — reći ćemo: nasrtaji na tzv. »Manolićeve momke«, u sadašnjem trenutku, a bogme i u bliskoj surašnjici, jest vapaj za amnestijom onih koje PRAVDA mora dohvatiti. Pa kasnije kako im bude. Ako ih budu, dakako i dabome.

PROTUSLOVLJA

OPROSTITE, ALI MI NISMO ZABORAVILI

Uosobnom ogledalu herojima se nalik zrcala čak i oni za koje je neprijeporno utvrđeno, to jest praksom iskazano i dokazano, da su trajave kukvice i opjevani »trtarši«. Tu sporu nema. Ali: »junaci su determinirani onim što nose u sebi, svojom naravi, predivotom, strastima koje ih razdiru, željama koje ih zanose, sredinom u kojoj žive, nazorima koje ispovijedaju«. Ako to, to jest navedeno, privatimo kao valjano, kao MOGUĆE (premda ne i kao općevače) onda, i tada, valja se prikloniti promišljanju da motrištim nema kraja, a bogme ni primjerene, bolje reći objektivno-neutralne prosudbe. Jer svi NAVIJAMO

I što kazati nakon »susreta« s izjavama (i tvrdnjama) od kojih se — jer su duboko lažne i neistinite — normalnom čovjeku »diže kosa na glavi«. Znamo, veoma nam je dobro poznato da je bilo nemalo ljudi kojima je poslijeratno tzv. komunističko vrijeme vlada uistinu bilo OSOBNOM tamnicom, jer su bili kažnjavani (i poradi pjevanja običnih domoljubnih pjesama), jer su upućivani na zlokorbe prisilne radove, jer im je sprečavano napredovanje u poslu (a nekima, bogme, oduzimamo i pravo na rad i shodno tome prisiljavanja na GLAD NJIHOVIH OBITELJI), svega je foga — i još više — bilo. Nije da nije. Samo je BEZOČNA NEISTINA i LAŽ da su aktualni »kukači« bili onemogućavani. Samo je nepošteno TVRDITI da je istina ono što se u vlastitoj glavi roji. Gadljivo je sve skupa, zapravo.

Premda dajemo pravo svakome (pa i toj popularnoj dvojicil) da iznosi SVOJE IZMIŠLJANJE, iako ne želimo priskrbiti ulogu tzv. objektivnog procjenjivača, mada nam je zbi-

ja nakraj pameti da POTCJENJUJEMO pro-sudbe drugih — u naznačenim »slučajevima« radi se, naproti, o tome da tobožnje patnje što ih im je natio tzv. boljevički komunisti jesu, ruku na srce, samo ZNANJA (i saznanja) dotičnih stečena i OSOBNIM UDJELIMA u nečovještvo prema drugima! Kad se netko hoće »odlijeptiti« od svoje JAVNOZNANE prošlosti, kao što čine, bolje reći POKUŠAVAJU RADITI, aktualna gospoda a bivši drugovi, koji, sada, danas i ovde IZMIŠLAJU RAZLIKE između — komunjara i komunista!

Da zaključimo: spodobe koje su se NA-UŽIVALE prednjih redova i čelničkih mjesto u tzv. jednomjagu, gnjide jugo-komunizma naučene VLADATI drugima, KORISNICI svih mogućih privilegija (a u njih ni dosad nitko nije dirnuo!) posebice kad uživaju obilate penzije (jer tu o mirovinama nema zbraj) dobro bi uradile — kad bi ZAŠUTJELE. Jer ih nam je dosta. I preko glave. Jer su dosadili. Jer su odavno »pročitani«.

ZNAKOVLJA

UJEZGRENE MISLI BAJNIH ODRONIKA

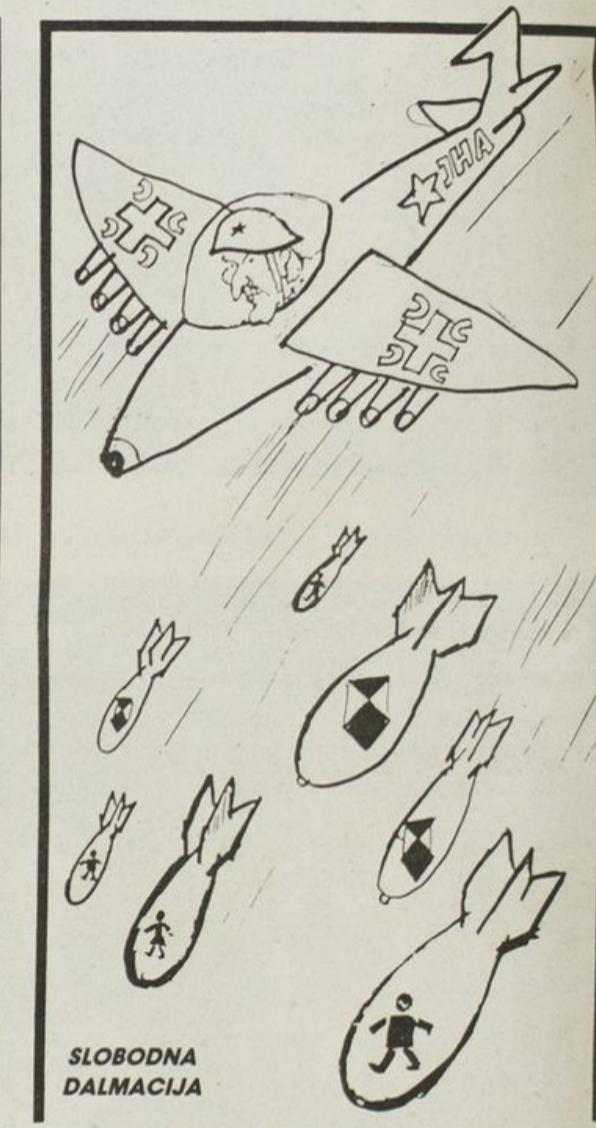
Premda nismo posve sigurni da navod što ćemo ga predočiti već nije rabljen — donosimo ga (i to bez ograda) baš zbog činjenice što nam se čini da se njegovu bitnost i sržnost upotrijebom ne može obezvrijediti. Dakle: »Uostalom, besmrtni bogovi, ne znam, da li da govorim dalje ili da šutim! Ali zašto da šutim, kad je ono, što moram reći, istinitije od istine?« Razumnom čovjeku za uvod i ne treba više, a onima koji uvijek (i neprestance) traže i iziskuju »novitadi po svaku ciljenu« — možda i neće biti žao!

Povod za ovaj osvrt nije nam nitko (dobromjeran ili zlonamjeran, jer život je krcat prvi i obilat drugima!) dojavio: dijelom smo ga osmotrili na šibenskim ulicama, a djelomice zamjetili u dnevnom tisku, odreda onome što se upinje da dokaže svoju VISOKU DEMOKRATIČNOST (premda je riječ o komunjarskom oružnaštvi i autonomaštvu) i koji ne žali truda da IZRAZI SVOJE OPOZICIONARSTVO (iako se tu radi o očiglednom antihrvatstu, a ne o antihadezeovštini!). Razlike su toliko uočljive da bi ih i politički slijepac morao (premda ne velimo i trebao) sagledati.

Hoćemo, naime, naznačiti da smo u ovome našem gradu, u ovome jedino hrvatskome Šibeniku, na kapama vojaka zapazili označja tzv. Dalmatinske akcije, a sličnih je — hajdmo ih tako nazvati — priljevata vidjeti, kako smo obavještene, i na zadarskim i splitskim ulicama. Ali dnevni tisk o tome šuti. To mu se ne zapaža. Mimo tih znakovlja prolazi kao da ih nema. I u tome ništa ne bi bilo čudno (niti bi se moglo nazvati čudnovatim!) da glasoviti i zasad jedini južnogradski (ili dalmatinski) dnevnik nije U VIŠE NAVRATA sasma decidirano i »ubođito«,

sa sasvim određenim konotacijama, prozivljujući pri tome i neke MRTVE i neke ŽIVE, bio strahovito uzrujan, zabrinut, žalostan, onespokojen, revoltiran i usplahiren PORADI TOGA što se DRASTIČNO NE SPRIJEĆE oni što se kite (a »mladost ko mladost!«) oznakama HOS-a. Kao da je pripadati bosanskim postrojbama uzmak od demokratskog hrvatsva i zločin, a, eto, »prsiti« se znakovljem ofucane dalmatinske akcije HEROJSTVO I POGLED U BUDUĆNOST! Kao da je pripadnost pokretu što ga je osnovao OTAC DOMOVINE Ante Starčević (i koji se pokazao i iskazao hrvatskom zvijezdom vodiljom sve, evo, do »Franjinih zemana«) sramota, a pogubnom, antihrvatskom autonomaštvu — čast i ljeput! Bože, oprosti im ako hoćeš, što se nas tiče takvog oprosta NEĆE DOČEKATI. Ali hoće, ako bude sreće, nešto drugo. Mora se tako, mora.

Podmetnja (a njih ni Šibenik nije lišen, jer i ovdje se zna pod parolom demokratičnosti prodavati »magla istrošene crvene pauciće«) jesu, zna se predobro, svojstvena nikogovici i odradima. To su one grupacije — jer ne radi se tu o pojedincima — koje i DANAS svaki izljev osvjeđenog hrvatsva, državotvornog i nepotkučljivog, proglašavaju ustaštvom, onom sivom stranom tog oslobođilačkog i revolucionarnog pokreta. Kad bi bajni »crveni novinarski baruni« pepelem posuli svoje boljevičke staze, kad bi se ODREKLJU uzora koji su zasnovani na pljački, logorima i ubijalištima, kad bi IZVORNU ideju iljevog pokreta OGRADILI od desetljetnih zlosilja koje su neki od njih i samo PROPAGIRALI — dalo bi se, tada i u tom slučaju, drukčije prouđivati. Ovakvo kako je — ZNA SE!

PROCJEPI

NI SVI SRBI, ZABOGA NISU ISTI

Događalo mi se da zaboravim ne samo tko sam bio, nego da sam bio, da zaboravim da jesam. Tako je sebe (i svoje akutno životno bivanje) »preispitivao« Molao, glavno, bolje reći jedino lice istoimenog romana vrsnog irskog književnika Samuela Becketta. Premda u tom naoko smušenom promišljanju ima tek natuknica što ih se može (ako se želi i kani) podastrijeti u aktualnost — nama se čini (i pritom uopće ne pričinja) da nema, što se ono kaže, pogotka u sridu, ako se ne predoče, to jest uz neznanat komentar iznesu, (uvijek moguće) dvije — trenutno sučeljene — strane jednog te istog dogadjanja.

Dok o tome razmišljamo, u (zasad jedi-

nom) južnogradskom, ili dalmatinskom dnevniku, čitamo — s mislima na mnogo, mnogo južnije predjele lijepe nam Domovine Hrvatske, — da je jučer «u plamenu nestalo još nekoliko kuća u privremeno zaposjednutim Piramatovcima». Tko ih je zapalio, koje su to zvijeri i gadljivci bili kadri da zlotvorstvom u nekoliko sati uniše ono što su hrvatski ljudi stječali tijekom mukotrpnog življena i rada — zna se: četnička gamadi. Učinile su susjedi, dojucerašnje »komšije«, uradiše to zločinstvo spodobe bez srca i duše, ali prepuni podlosti, kracati prijetvornosti što je daleko od Čovječnosti.

I nisu samo (i posrijedi) Piramatovci, jer je srpski šiljam iskazao svoje pravo lice od

Erduć i Dalja, preko Čelija i Pakraca, od Smiljčića preko Vrlike do Čepikuća i zavičajnih mi Konavala. Jer su palili, jer su ubijali, jer su pijačkali. I može li se onda, kad se sve to zna, DANAS I OVDJE — a da se pritom ne ogriješi duša — govoriti o onima ZA KOJE SE ZNA da su praksom i životom daleko od zlatorva istoriognog naroda? Mislimo da može, štoviše, uvjereni smo da treba. A raspredamo (samo) o onome što nam je znano i što ni drugima (ako to hoće i žele) nije nepozнатo. Hoćemo, naime, reći — i pritom smo uvjereni da nas BUDUĆE VRIJEME neće opovrati, to jest demonstrati — da Mirko, i Siniša, i Nikola, i Milivoj, i Bude, i Željko, ti sinovi časnih srpskih majki i srpskih očeva, i u trenutku dok ovaj osvrt pišemo sa šahovnicom na čelu BRANE I SVOJU DOMOVINU HRVATSKU.

Možda će netko reći, bome da će mnogi kazati — da takvih, to jest spomenutima sličnih nije mnogo. I da izvlačenje POZITIV-

NIH zaključaka nije sukladno »stanju stvari« i istinskim zbijanjima. Možda će ti ljudi biti u pravu, vjerujatno se (kao, uostalom, svemu što se u životu događa) i iznesenom prosudjivanju može pristaviti razložno nešlaganje, ali to još uvijek ne znači da ISTINU ne treba predočavati. Uverjeni smo da, u konj svih nasa, a posebice nastojanja da se uhoda surašnji kakav-takav suživot, valja VEOMA JASNO razgraničiti zlottore od onih koji su, premda sinovi srpskog naroda, izabrali DRUGU STRANU. Pa ako ih i nije mnogo. Pa ako je bilo nadati se da će ih biti mnogo, mnogo više. Međutim, za one koji JESU na braniku hrvatske domaje zaboravili bio ranjen nepoštenju. I radi njih i zbog NIJHOVE DJECE koja uistinu ne zasljužuju »zagledavanja i dobacivanja«. I da se neće, velimo, ljudska je obveza i kršćanska dužnost RAZLJKOVATI zvijeri od ljudi koji nam i sutra mogu (i trebaju) biti prijatelji i susjedi. To je najmanje što možemo za ljudskost, bez uzmaka, uraditi.

NA KRAJU
KAZALIŠNE
SEZONE

ZLU VREMENU USPRKOS

Prigodnim programima u okviru obilježavanja Dana državnosti Republike Hrvatske: Glazbeno-poetskom večeri održanom 26. svibnja u dvorani Muzeja grada na kojoj su nastupili pjesnici Tito Bilopavlović, Jakša Fiamengo, Dubravko Horvatić, Slavko Mihelić, Krste Juras, Stjepan Gulin i Pero Mioč te polaznici Glazbene škole „Ivan Lukačić“ Mirjana Erceg čembalo, Ante Radunić gitara i solisti sopranistica Dragana Brkić i tenor Tomislav Mioč, te koncertom u katedrali sv. Jakova što su ga dva dana kasnije priredili solisti HNK iz Splita — sopranistice Božena Svalina, Biserka Anić — Berković mezzosopranistica, Marija Bočić-Verdes, Sanja Madunić i Neli Manulenko te Zgordan Viorel bas, Sveti Matosić-Komenenović tenor uz orguljašku pratnju Rozarije Mimica — šibenski Centar za kulturu, zaokružio je ovogodišnju kazališnu sezonu, započetu koncem kolovoza prošle godine.

Dvije premijere Dramskog ansambla, gostovanje u Austriji, Madarskoj i Livnu, nekoliko značajnih izložbi, osnivanje Čete hrvatskih umjetnika, suorganizacija različitih kulturnih programa ... u vremenu ratnom u kojem još uvijek živimo i radimo. Stoga će zaposleni u Centru za kulturu kazati da je ovo završetak ratne sezone, što posebno naglašava i direktor Ante Pulić, ne krijući pri tomu zadovoljstvo učinjenim:

— Usprkos svim poteškoćama ustrajali smo od samog početka, tamo negdje od „Bedema ljudi“, do osnivanja Čete umjetnika s kojom smo obišli sve izbjegličke punktove i prve linije bojišta. U ovim „nenormalnim“ uvjetima, između uzbuna radili smo „punom parom“. Uspjeli smo ostvariti velik broj programa i što je posebno značajno dvije premijere: „Julian Krepošnica“, radenu prema nepoznatom starogradičanskom literarnom predlošku, s kojom smo gostovali u Austriji na Dalmatini predstavljanja hrvatske kulture te u Madarskoj i u Istanbulsu. Početkom svibnja premijerno je na daskama oštećenog Kazališta izvedena Brešanova jednočinka „Egzekutor“. Posebno smo ponosni na tu predstavu, jer priznat će, nije mala stvar kad iz pera uvaženog kritičara kao što je Anatolij Kudrjavcev „izide“ onako

povoljna kritika. Osim toga, s istom predstavom sudjelovat ćemo na Danima satire 14. lipnja u zagrebačkom kazalištu „Jazvac“, zahvaljujući pozivu ovogodišnjeg selektora Dalibora Foretića, koji je bio nožan na premjeru u Šibeniku. I naravno, ne smjemo zaboraviti još jednu predstavu, „Maj nejm iz Šimun“, koju smo također izvodili tijekom ove sezone. Dakle, tri profesionalne predstave rade s glumcima koji nisu u profesionalnom odnosu s kazalištem. Naši glumci su samo po statusu amateri, jer ne primaju ama baš nikakvu naknadu za svoj rad. I kad se sve zbroji sumnjam da smo ikad imali bogatu produkciju zlu vremenu usprkos! — reči će Pulić.

● Krije li se, možda,iza sivega rečenog, žela da Centar za kulturu Šibenik preraste u profesionalno kazalište?

— Da! I nije to samo naša želja već i većne kulturnih i javnih djelatnika grada. Mi smo napravili dva prijedloga na koja nas zapravo obvezuje i zakonodavac, dajući nam mogućnost da se formiramo kao profesionalno kazalište ili kao kazališna kuća. Prvo rješenje podrazumijeva profesionalni umjetnički ansambl a drugo je zapravo vrlo slično onomu što sada radimo. Oba prijedloga uputili smo već Općinskom Sekretarijatu za društvene djelatnosti, uz obrazloženja da se prvi prijedlog bazira na iskustvima pojedinih profesionalnih kazališta u Hrvatskoj, s tom razlikom što mi u Centru nudimo i racionalnije rješenje, barem što se broja zaposlenih tiče. Ako se, međutim, prihvati druga varijanta, ništa se bitnog neće promjeniti! Pri tomu ne treba smetnuti s umu da ni u jednoj ni u drugoj varijanti, što nije slučaj kod drugih teatar, porez kazališne djelatnosti organiziramo i Međunarodni dječji festival. Koji će od ova dva prijedloga biti prihvaten, teško je u ovom trenutku reći, no, mi u Centru u svakom slučaju „navijamo“ za prvi. Jer, ako težimo tomu da Šibenik ima sva obilježja jednog grada, onda ne bi trebalo biti dileme — da li ili ne — formirati profesionalno kazalište! — zaključiće Ante Pulić, direktor Centra za kulturu Šibenik.

Nevena FRIGANOVIĆ
(Snimio: A. Barančić)

— Najnovija premijera u šibenskom kazalištu nema samo kazališni i nema tek šibenski značaj. Kad se, na primjer, danas u nekom gradu dogodi opća opasnost, a sutra bude kazališna premijera, onda je to dokaz funkciranja nekoga naročitog krovotoka i znak načnosti neke duhovne snage kojom se naš čovjek uspješno odupire vremenu i njegovim prokletstvima. Teatar, dakle, kao uporište opstanka i kao dokaz smisla u najezdi zločudnih ludosti. I to u Šibeniku, gradu koji tek zajećuje svoje stigme stražareći nad nepouzdanim obzorjem! U gradu kojem ipak nitko ne može oduzeti njegovu dičnu povijest i uništiti plodove njegove tisućljetne kulture. Može mu se tek privremeno zanijekati ljeput i poremetiti raspored kamenja, dakle omesti njegova sadašnjost. Ali to je samo prividni trag prolaznosti,

akutno lišene zdravlja. Predstava, eto, o kojoj je ovdje riječ postaje općim slučajem našega vremena, nešto poput injekcije u želu što vodi neposredno u mozak ...

Samu izvedbu krasila je, a možda i kvarila, jednostavnost, čak i onda kad bi joj se nasilno oslobadale nekakve fizičke nastranosti. Redatelj Pero Mioč razvrstao je stvari točno onako i onoliko koliko im je i bilo dozvoljeno. Drugim riječima, ni od koga se nije tražilo da bude išta više od onoga što govori i što radi. A govorile su se i radile samo elementarne stvari, kojima se redateljski postupak ni u snu nije pokušao suprotstaviti ...

A. Kudrjavcev u „Slobodnoj Dalmaciji“ uz premijeru „Egzektora“ u Šibenskom kazalištu

DON MIHOVIL PAVLINOVIC I HRVATSKI PREPOROD U DALMACIJI

8.

PAVLINOVIC KAO LIBERAL I KLERIK

M ožda je Politeova ocjena Pavlinovića i Nodila i sa današnjeg aspekta gledanja približna. „Pavlinović je bio pristaša hrvatskog državnog prava, Nodilo narodnog načela, kao što je još i danas. I jedni i drugi misili su da su dosljedni prvo bitni program stranke, u čemu su imali i pravo i krivo, toli jedan koli drugi.“ Nodilo, za kojeg Novak hoće, da ga je Pavlinović klerikalizam odstranio od uđeništva lista, takođe je donekle pristalica hrvatskog državnog prava, jer je on često naglašavao da se narodno načelo sastoji od povijesti, jezika i narodne privole. O sukobu Nodila i Pavlinovića pisali su F. Šišić i S. Antoljak koji precizira: „Kako se 1866. u Italiji razbukivala borba za narodno jedinstvo svih kneževina i državica, to je trebalo cijelu Italiju ujediniti“. Laici su protiv papinske svjetovne vlasti, a svećenstvo za nju. Nodilo je uredio „Nacionalne“ u duhu nacionalno-liberalnom, pa je sasmičar naravno bilo da se je toga pitanja taknuo, i došao u sukob s kleronom, a onda i sa M. Pavlinovićem, jednim od voda pokreta i glavne ličnosti „Nacionalne“.

Međutim, da je Nodilo napustio uredništvo „Nacionalne“ a i prestao se manje više baviti politikom radi velike ljubavi prema kćeri uglednog člana dalmatinskog magistrala Paitonija, poznata je činjenica. Na to upozorava i Šišić u Ljetopisu JAZU broj 33 od 1918: „U to doba pada i sretni brak njegov sa Splitčankom Julijom pl. Paitoni od kojega mu je potekla jedinica kćи Marija, udatu za lječnika dr. Janka viteza Thierryja.“ Iako je Paitoni bio oprečnih političkih nazora ne može se reći da je postavio Nodilu takvu odlučnu dilemu. Najvjerojatnije je htio da mu budući zet ima nekakvu sigurniju egzistenciju. Marin Pavlinović zato navodi da je Nodilo „napuštao i zanemarivao svoje uredničke dužnosti, dok napokon nije napustio i samo uredništvo „Nacionalne“ 27. II. 1867. godine“.

Zapravo usprkos svim razlikama između Nodila i Pavlinovića ipak se prijateljstvo medju njima nije prekidalo sve do kraja života don Mije, do 1887; po Politeu „ne tako ni toliko da bi staro čuvstvo bilo posveta ugušeno da se glas starih odnosa ne bi iz njihove duše često pojavljivao“. Politeo opet o odnosima između njih tada u svojim članicama donosi i ovo: „Nodilo nije davao i ne daje elementu povijesti ni izdaleku onu važnost koju je davao Pavlinović. Razlika je u tome što se Nodilo ne oslanja na državno pravo onako svestran kao što se Pavlinović oslanja, najmanje pak vis-avis — Srbima, nego s obzirom na Beć i Peštu, što Nodilo ograničuje državno pravo na trojednu kraljevinu dočim ga je Pavlinović ne samo na Istru i na slovenske zemlje, nego i na Bosnu.“ Ta Politeova ocjena vrijedi koliko za prvo razdoblje njihovih odnosa toliko i za kasnije razdoblje kada Pavlinović sve više upire na povijesno hrvatsko pravo, kada ga usporeduje s Guizatom, Giobertijem i Belmasom. Kaže Politeo da se don Mijo poziva na „povjesnicu da potvrdi svoja izlaganja, na rodno pravo na slobodu i samostalnost, na hrvatskoj povijesti osnivač je i svoj politički program, u politici se oslanjao više na hrvatsko državno pravo, koje je mogao obilno potkrnjepiti i potvrditi iz riznice hrvatskih prava, nego na prirodno pravo“. Mislimo da je ocjena u potpunosti točna, budući da je utvrđeno da je Nodilo prirodnim pravu davao s razlogom značajnije i važnije mjesto.

Ipak izgleda da se Nodilo, osjećajući teškoće koje su ga pratile pri uređivanju lista, sve više povlačio iz javnog života, da bi se slobodnije opredjelio za naučni rad. Nodilo je kasnije otišao u Zagreb i na Sveučilištu predavao po-

vijest te se bavio naučnim radom. Da je Pavlinović dosta učinio za njega i u Zagrebu, to on i sam kaže: „Rječnik Vukov i naše narodne pjesme je prihvatili njegovim posredovanjem. Kada sam bio dak, nas dvojica izmjenjeno pisma pisana Čirilicom. Ako se don Mijo u nečem izmjeni, on to čini po glasu savjesti, te mu od mene nema prikosa.“

Većih sukoba između njih zapravo nije bilo, jer je Pavlinović bio u političkim pitanjima bio i liberalan i demokrat, a razliku od vjerskih pitanja, gdje je dogmatičan i konzervativan, ali ne u tolikoj mjeri da bi i suviše miješao vjerosakonska i politička pitanja. Reklamisao da je priljubljen teško odvojiti Pavlinovića liberala i Pavlinovića klerika. To su dvije komponente njegove osobe sa krajnjim rezultatima njegovog političkog rada. Pa i tobožnje antisrpsko, koje mu prisluju neki povjesničari, nije bio cilj hrvatskoj politici u Dalmaciji „već misao i isticanje hrvatskog državnog prava kruna zajedničkoj akciji protiv Austrije“. Takav je Pavlinović i u odnosu prema E. Kvaterniku s kojim je određivao veze još od 1861. g. u načelu su misili isto, ali su se razlikovali u pogledu načina kako da se to događe. Marin Pavlinović smatra da „Pavlinović nije slijedio Kvaternika u njegovu prevelikom zanosa za tadašnju Francusku“, isto tako ni u „njegovoj mržnji za Rusiju“ koje uzimaju za subjektivnu ocjenu. Kvaternik je ujutru rečeno više velikohrvat od Pavlinovića, jer je njegova „Hrvatska od Soče do Bojane“, a Pavlinovićeva u manjim granicama. Ali čak i Marin Pavlinović naglašava da se ne može izbjegći činjenica da je don Mijo koncepcijom nacionalne ideje davao i klerikalno obilježje, što navodi da u pogledu ove dosta složene pojave kod njegova djelovanja i povijesna znanost treba što potpunije i objektivnije priči konačnom razjašnjenju i podastrijeti objektivne zaključke.

Poslije govora u Jelsi, Pavlinović dobiva od Kvaternika jedno pismo u kojem oštrosuđuje domaće narodnjake i ističe: „Iz onog plamtečeg nagovora s neizrečenom sam radost i razdražio, da imadem u Vami štovati istog onog čistog hrvatskog rodoljuba, kojeg i kakvog sam imao čast cijeniti g. 1861.“ Nešto kasnije u pismu od 23. II. 1869. takođe od Kvaternika: „Bog se je simovao našem narodu, kada je premlistio dopustio da budevi vi, gospodine, zatočenikom stranke prava u Za-velebitskim stranak... jer hrvatski narod ne može uspiješnije pobijediti, ako ne uspoznaće sam sebe, pravo svoje a kroz to i političku svoju snagu.“ Ako i nije u svemu slijedio Kvaternika, pogotovo ne u pitanju Rusije, za koju Pavlinović kaže da „mi na Rusiju ponosito i pouzdano gledamo“, ipak u velikim pismima, u kojima spominje nacrte programa NS očituje se da u Pavlinovićevu ličnosti Dalmacija dobiva jednog od najvećih pobornika hrvatske narodne ideje. Pavlinović brani crkvenu načelu u protivniku je svih novina koje dolaze sa zapada, za koji kaže da je pun buna i prevrata. Po njemu je „pitati nastavno pitanje evropske budućnosti, pitanje naše vjere, pitanje života“. Zato je i uporan u obrani crkvenog vrhovnog

Piše:
Milivoj
BLAŽEVIĆ

1831 — 1887.

nog prava u školskim pitanjima. U istom izvještu stoji i ovo: „Ne napuštam se od pećine na koju nas je bog utemeljio, ne primajmo pogubnoga načela, koje će malo po malo i državu i ljudstvo, i razbor opognati... Neka država nadire i ravno, neka pravo svoje utvrdi, ali neka ne pomeće crkvenoga prava...“ Po ocjeni sarajevskog profesora Rade Petranovića, klerikalizam u redovima Narodne stranke je uvjetovao da su se odbacivale idejne novine Pariške komune i Internacionale i da su najviše klerikalci branili konservativna crkvena gledišta o prvenstvu crkve i vjere na moralni i društveno-politički život habsburških zemalja. Petranović je zaboravio na ekonomski i politički trend u Dalmaciji ovoga vremena. Gde nema organiziranog radništva i seljaštva kao i srednjeg gradanskog staleža nema ni govor o prihvaćanju novih ideja. Naglašavamo: Dalmacija je gradanska, ekonomski zaostala i carski lojalna. Petrović bi bio zadovoljan da može naći nešto što bi klerikalne političare približilo novim idejama ne uočavajući da narodnjake, liberalne i klerikalce treba postaviti u kontekst povijesnog zbivanja, u razdoblje sve značajnijeg procesa hrvatskog narodnog preporoda.

Pavlinović je osobito i u odnosu na prisutnu srpsku svijest u Dalmaciji utjecajem vojvodinskih Srba pokušao objašnjavati nedostatkom politike promidžbe hrvatskim interesom da je ističao da se ne smije za osnovni cilj preporoditeljskih radnji zapostavljati hrvatsko ime, dapače ga je trebalo pojavljati među redovima gradske inteligencije. Njegova postavka o samonikloj i prirodnoj neodoljivoj ili nikakvoj hrvatskoj nacionalnoj svijesti trebala je biti shvaćena kao upozorenje inteligenciji i dijelu uredišća orientacije Narodnog lista u Zadru i nehrvatskim pojavama u pojedinim gradskim čitaonicama koje su se u to vrijeme osnivale.

Hrvatski seljački puk (Dalmatinska zagora, Makarsko primorje i Neretva) temelj su hrvatske nacije u Dalmaciji — kliče Pavlinović i u svakom hrvatskom mišlu (misao), hrvatska živa duša ustane kad reče: „Ja sam Hrvat“ (govor u Jelsi).

(Nastavlja se)

JA TAKO MISLIM

KULTURA MORA - MARE CROATICUM

Smještanje spomenika na »More« mislio sam da bi bilo putokazom kapitalno-spomeničkom kontinuitetu i »bijegu« Hrvatske i Šibenika iz nezaobilazne metafore »MORE«.

Pored nabrojenih i materijalnih renti spomenik bi imao i svjetioničarsku funkciju, i tako ušao u pomorske karte brodovlja koji kane ploviti ovim vodama.

Odabirom ove lokacije, hrvatskim živućim umjetnicima naznačio bi se jedinstveni izazov i ukazala im se nesvakidašnja šansa studiranja i iskazivanja dosegova vlastitoga kiparenja u prostoru »bez granica«. — Otvorio bi im se neslučenu slobodu djelovanja koja može ići do tehničke izvodljivosti, ali i do rafinirane mjere uljudnosti, što aktualna kultura i ona kojoj težimo može tolerirati.

Kroz proces dogadanja ovakvoga spomenika na moru, usporedno, postupno i sustavno bismo odbacivali real-soc i »gvoždani« oklop ispod kojega za sada vira samo paradigma dobrog komada gornjega dijela europskoga kiparskoga korpusa.

Takvom instalacijom kulturnog, spomeničkog i umjetničkog obilježja počeli bismo popunjavati vakuum u nacionalnom kiparskom fundusu na ars-intacta arealu mora, ali time bismo počeli slaviti i hrvatsku kulturu mora, u odrazu istine radnja, življena i umiranja na moru, s morem, od mora i za more, na kopnu i tisućama kilometara njegove obalne crte!

Hrvatska kultura mora — MARE CROATICUM — izučavat će se na Hrvatskoj pomorskoj akademiji (pomorskom sveučilištu) u interdisciplinarnim studijama npr. arheologija, etnologija, potreba i kultura maritimus ex vota, ribarenja, brodarenja, modeliranja i gradnje brodovlja, od onih iskopanih u Ninu, preko istarskog bragoca, bračke bracere, do dubrovačkoga galijuna i Visinova splendida, do komiške falkuse i splitskog olimpijskog natjecateljskog broda od prije šezdesetak godina. S tim u vezi i vrijednost hrvatskog pomorskog prostora na Jadranu i Mediteranu...

»Kralj« bi tako mogao držati za »timun« vječne regate Mare Croaticum, makar »nekima« i ne bilo drago, na valovima Jadrana i debelih mora!

Bio bih nepravednik ako ne bih priznau da postoje još najmanje četiri »morske ideje« čija je izdašnost u ravnni »Mora«, ako nije i više od toga, i dodatne četiri o kojima bi valjalo razmišljati.

Sve one miruju ponad mora u »Galeriji loka-

cija« Prolaza Svetoga Ante, a određuju ih imena: Pličak Paklena, Južni Turan, Burnji Turan, Sv. Križ, Baba, Sv. Ante...

Za atribuiranje, žiriranje i pričuvu ove galerije na javnom pomorskom dobru trebalo bi »porazgovarati« s Hrvatskom, jer su prostori inače, a ovi posebno, neponovljivi!

Ako Petru Krešimiru IV. bude »dosta« na istome mjestu on može otici tam, jer su prostori mora sukladni!

Ovo zalaganje i razlaganje zahvalno očekuje komplementarne dopune!

Ideja može biti i odbačena, zbog nepoznanica novac i žurba, skrivenih u nekoj ostvarljivoj varijanti — a ta može biti vrijeme izbornoga mandata.

Potvrdi li se »ostvarljiva« varijanta »ostali« Hrvati u sjecištima univerzalnosti vremena i prostora neće nalaziti potvrdu naše potrebnosti, dok nas zatiču u slavljinu tisuću godina pismenosti, dvije tisuće godina skulptura na ovom tlu, u istovremenom kucanju na vrata paneuropeizma i s knjigom Mediterana u drugoj ruci.

Njihovo zadovoljstvo i hvala bit će manji, kao i blaženi mir onih što sada uzimaju i ovakvu težinu rizika i odgovornosti.

Prostornu vrijednost i investicijsko svojstvo namjerno sam naglašavao, jer pored zahvalnosti vladaru, »profitni cilj je skriven u baštini i renti budućih generacija, koju će one stavljati u Račun društvenoga bogatstva nacije, i na tako marenom djeliču vlastitoga prostora«, znao je tumačiti blagopočivajući profesor Ivo Vinski svojim studentima.

Pretprošloga ožujka nakon šibenskog vjeća-nja o lokacijama, blagodareći s »Odborom« i uglednicima između slasnih zalogaja počeo je navigirati moj ovosvjetovni nemir kad sam čuo: — Spomenik ne bi trebao biti ni veliki ni mali, niti apstraktno učinjen od žice — dopirale su riječi od uže strane podužega stola!

»Paško de Restis Dubrovčanin gradski knez, i šibensko gradsко vijeće g. 1402, naredilo je pobiranje desetina od poljskih produkata za naumljenu gradnju katedrale«. Nju su gradile mnoge generacije kroz stotinu i pet godina.

Nije potrebno nagadati koliko je izbornih mandata prošlo, je li Paško napustio »onaj svijet«, i koliko je kuga, ratova i požara haralo gradom od nauma do početka njezinje gradnje i do posvećenja njezine ondašnje investicije — a sada našega veličanstvenoga kulturno-povijesnoga spomenika, i isto takvoga duhovnoga doma povijesnoga milijuna vjernika ove dijeceze.

Pašku i vjeću hvala za prvo povijesno obilježavanje imena mojega rodnoga sela, a graditeljima njezinim i oporučiteljima našima, do Neba hvala za sve, i za tonske zapise u kamenom kompozitu kapitela katedralne krstionice, kojih poruke, nažalost, još nismo naučili raspoznavati!

Kraljevski kristal

Da se povijest ponavlja potvrđuju to i imena koja se u njoj podudaraju, pa bi zbog te spoznaje iz povijesti valjalo ponešto i učiti!

Za vrijeme »Odborovog« bavljenja lokacijama »Negdje«, »Perivoj«, a možda i »More«, pokušaću u međuvremenu hrvatskim umjetnicima sugerirati da kip spomenika hrvatskom kralju Petru Krešimiru IV. »vide« ponad mora u četveroboju tonova durabilna i lijevana kristala!

Budući da sebe držim dužnikom i hrvatskoga kiparstva i »Kraljevskoga na moru kristala«, ako mi ne bude kasno, pokušaću napisati svoja sjećanja iz razgovora o toj temi, što sam ih »vodio«

Kako, kada i gdje do kapitalnog spomeničkog obilježja hrvatskom kralju Petru Krešimiru IV. u Šibeniku

sa šibenskim povijesnim i futur dostojanstvenicima, jer sa živima i »Odborom« nisam imao slučaj, i jer bih potonjima volio ostati u uspomeni.

• • •

I tako potražih ja u apsidama katedralinu zidu Paškovu kamenu glavu. — Naklonih joj se i nestadoh... u mojoj zamisli kristala ponad slegnute isparljive magle i Mare Nostrumu...

»Kralj« u jutru bi u svjetlucavim rosnim kapljicama i ozaren igarijom dugih boja. U zatonu sunca sjena mu ljeska u utihloj svjetlobakrenoj priповijesti mora i srebrnim stazama radosnih pozdrava što ih za sobom ostave lade...

Paškova se glava raskameni, pa će meni:

— Počujte, gospodar Bodolo, do zabora mi je s vama.

Ma hoti bi van rijet da nije pogodili...

U strahu za ne ostanuti u nekoj onovremenoj praznini, budih se iz raskoša velevjejkovne monumentalnosti na drvenom sjedalu katedrale i na »Mukama gospodina našega Isukrsta« ispred osobe »Mukina« skladatelja.

Uvidavno mi pride maestro — isprekidana, suhonjava i meka glasa, zburjeno i ne očekujući me i odgovor izusti:

demiji (pomorskom sveučilištu) u interdisciplinarnim studijama npr. arheologija, etnologija, potreba i kultura maritimus ex vota, ribarenja, brodarenja, modeliranja i gradnje brodovlja, od onih iskopanih u Ninu, preko istarskog bragoca, bračke bracere, do dubrovačkoga galijuna i Visinova splendida, do komiške falkuse i splitskog olimpijskog natjecateljskog broda od prije šezdesetak godina. S tim u vezi i vrijednost hrvatskog pomorskog prostora na Jadranu i Mediteranu...

»Kralj« bi tako mogao držati za »timun« vječne regate Mare Croaticum, makar »nekima« i ne bilo drago, na valovima Jadrana i debelih mora!

Bio bih nepravednik ako ne bih priznau da postoje još najmanje četiri »morske ideje« čija je izdašnost u ravnni »Mora«, ako nije i više od toga, i dodatne četiri o kojima bi valjalo razmišljati.

Sve one miruju ponad mora u »Galeriji loka-

— Gospodine Bast, ja više niš ne vidim, znate meni je rog kazal da ste vi tu na generalnoj probi. Zaplati bi vas, možda vi znate i bute mi rekli, za kaj sam ja, za kojega sam ja praf za praf klinca poratnih leta bio kapelnikom u ovom gradu, i tolika moja pozna leta sam komplirala baš tu.

Zgradio sam tempelu i snažno ih stisnuto medu šakama, žurno i posramljeno iskoracio iz Katedrale u vrijeme. U vrijeme »To be or not to be«, MRDUŠE II. i ABONOMANA KATEDRALE NUOVE.

dipl. oec. Mile BASTIĆ

P.S.

Vrlo štovano i drago čitateljstvo, volio bih da znate:

— Prije pomisli da se nešto učini u Perivoju ispred crkve Gospa van Grada, svaki pitomi čovjek bi golim rukama prenio na vječne poljane do trunke onoga što ondje zemljom zove. Pretvorio bi zemlju u humak, posjao bi travu i napisao otprilike ovako: Ovdje je prah naših predaka — počivalo u miru svojega Boga.

I tada bi on znao, da podno i izvan grobljanskih zidova opet grobova ima.

— Da su spomenici Veliki ili mali, toliko, kolika je naša pozornost na njih i znanje o njima, ili toliko, kolika je njihova okruženost sigurnosnim i klima-senzorima, pa makar bili u staklenoj vitrini.

U protivnom spomenici su »isti« kao i njihovi naručiocici — ako su ih uradili dobiti umjetnici.

— Da ču radost podijeliti s vama, dopadne li spomenik »šaka« onih hrvatskih umjetnika koji nemaju vremena ni želudac za loše vino piti!

PISMA ● PISMA ● PISMA ● PISMA ● PISMA ●

UMJESTO ZABAVE - SMRT

Nisam nikakav sociolog ili stručni radnik u MUP-u za kriminalne radnje i povrede zakona o javnom redu i miru. Pišem samo sa stajališta građanina koji bi želio ukazati na neke pojave u našem gradu. U ova teška vremena kad nas okružuju samo smrt, razaranje i drama znanih i neznanih ljudi, možda smo na pojave već i otpunjeli jer je to postao dio surove svakodnevne. Okružuju nas i tragični slučajevi naše omladine, koja strada u pred našim očima ne na liniji fronte ili u vrijeme opće opasnosti u gradu, već u tzv. mirno vrijeme rezervirano za zabavu. Iskreno govoriti to i ne bi trebalo gledati kao nešto posebno. U Zagrebu i Splitu ljudi ginu od bombi od šetališta do diskoteka, ali kad ovu pojavu razmatramo uvijek je gledamo kroz našu prizmu kroz naš »mali« Šibenik, gdje se ljudi ipak malo više znaju, a pogotovo mladi koji se svakodnevno vidaju po kafićima i mjestima za zabavu. I kad dode do tragedije kao one što se dogodila pred diskotekom »Veslo« gdje je nastradao jedan mladi život i ranjeno više mladih ljudi, ne možemo, a da se ne zamislimo i upitamo se da li smo dovoljno učinili da se takvo što spriječi. Prva kritika mora se uputiti vlasnicima diskoteka i osiguranju koje u njemu radi, jer oni su upravo tu da štite posjetioce diskoteke od onih koji nose oružje.

Oružje u ovim ratnim vremenima nije neko čudo, ali treba zabraniti nošenje ne samo vatrenog nego i hladnog oružja na

javnim mjestima gdje se skuplja više ljudi. Kontrole na ulascima u naše diskoteke su nikakve, zato se u zablakom »Midnight« i dogadaju subotnji vatreći obračuni na lik na one iz western filmova, bez konkretnie i pravodobne intervencije osiguranja i policije. Dopustite jednu usporedbu: u zagrebačkim diskotekama na ulazu se čeka više sati zrazloga osobne sigurnosti, jer se kao na ulasku u zrakoplov vrši detaljni pregled posjetilaca. Smatram da se to treba uvesti i u naše plesnjake da ne bi bilo još katastrofnih posljedica od one subotne. Ako se prisjetimo prošle godine u naši općini stradal je više mlađića na cestama. Ceste su odnijele dosta mlađih ljudi koji su do jučer s nama izlazili. Nih nema, ali iza njih je ostala i dalje opasnost koja prijeti drugima. Ta opasnost je alkohol i droga, koje u našem gradu ima napretak. O tom problemu ne bih ni govorio jer on je toliko puta pokušavao da se riješi. Da li nas je taj porok pobijedio? Ako ne možemo iskorijeniti drogu kao takvu, onda barem pokušajmo riješiti njenu nesmetano prodavanje ili stručno rečeno »dilanje« usred grada bez skrivanja od pogleda prolaznika ili policije. Po mom mišljenju policija bi osim večernjeg vozikanja po obali, mogla malo obratiti pažnju na to što se tamo dogada. Ne mogu vjerovati da za javne tajne o velikim plantažama droge u okolini grada svi znaju, osim naravno naše policije koja o tome »pojma nema«.

Također bi se moglo govoriti o slaboj kontroli na cestama. Tu prije svega mislim na alko-testove, jer većini kobnih nesreća uzrok je alkohol u venama. No to su već ispravne priče, jer uviđek je bilo lako napadati javne ili državne institucije za propušteno. Kako znamo problem je u onom osnovnom obiteljskom i kućnom odgoju, to je korijen svih problema, a kontrolu tog odgoja nemoguće je imati. Nekad davno tu kontrolu imala je Crkva, danas je teško zamisliti vraćanje tih trendova. Svemu usprkos, mislim da za sprečavanje osnovnih problema u gradu, treba malo pažljiviji i konkretniji odnos ljudi koji su zaduženi za red. U protivnom stradanja će postati učestala s još većim poslijedicama. Ako se ne može osigurati besprekorno bilo koji javni skup, bilo na sportskim borilištima ili u diskotekama, onda bolje da su takva mjesta zatvorena. Za rješavanje tih problema koji nisu mimošli niti naš grad, potrebno je da svi skupa djelujemo s ciljem sprečavanja devijantnih i kriminalnih dogadanja. To se posebno odnosi na cijenjene roditelje koji bi prvi moral obratiti pažnju na odgoj djece i njihovo ponašanje, jer je to najbolji način da u budućnosti smanjimo moguće tragedije.

P. VLAHOV
Šibenik

BRIJAČKO-FRIZERSKO Društveno poduzeće ŠIBENIK

Radi utvrđivanja interesa za kupnju BRIJAČKO-FRIZERSKOG poduzeća iz Šibenika i upisa dionica budućeg dioničkog društva "Brijačko-frizersko" dioničko društvo u postupku pretvorbe vlasništva, sukladno odredbama Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća, upućuje javni

POZIV

- djelatnicima Brijačko-frizerskog društvenog poduzeća,
 - umirovijenim djelatnicima Brijačko-frizerskog društvenog poduzeća,
 - ranije zaposlenim u Brijačko-frizerskom društvenom poduzeću,
 - osobama iz članka 5. točka 1. stavak 2. Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća,
- da prijave namjeru kupnje dionica, uz Zakonom predviđene popuste.

Kupnja dionica može se obaviti:

- odjednom uplatom cijelog iznosa,
- otplatom dionica u ratama do pet godina
- uplata dijela iznosa odmah, a dijelom u ratama.

Ako ste zainteresirani za kupnju dionica molimo da ispunite anketni kupon i pošaljete ga u roku od deset dana na adresu: Brijačko-frizersko društveno poduzeće — Šibenik, Trg Julija Skjavetića broj 1, uz naznaku "za kupnju dionica".

Sve potrebne obavijesti možete dobiti u upravi poduzeća, ili na telefon 22-094.

Napomena: ispunjavanje anketnog kupaona ne stvara obligaciju upisa i kupnje dionica.

»TISAK« PODUZEĆE ZA PROMET ROBE NA VELIKO I MALO UVOZ I IZVOZ POSLOVNIKA ŠIBENIK

Po odluci organa upravljanja od 18. 5. 1992. komisija za licitaciju raspisuje:

NADMETANJE za prodaju rashodovanih sredstava

— kiosk aluminijski 2 x 2, godina proizvodnje 1972. cijena 40.000 HRD.

Nadmetanje će se održati 5. lipnja 1992. godine u prostorijama "Tisak", poslovniča Šibenik, Kralja Zvonimira bb Bilice, u 13 sati.

Pravo nadmetanja imaju sve pravne i fizičke osobe koje uplate 10 posto od navedenog iznosa.

Kaucija će se uplaćivati 5. lipnja u 12 sati. Navedeno se sredstvo može pogledati svakoga dana na lokaciji kod ulaza na Polikliniku (ispred vulkanizerske radnje). Kupac je dužan u roku od 5 dana uplatiti za izlicitirano sredstvo u čitavom iznosu, a ako to ne učini gubi pravo na preuzimanje sredstava. Troškovi kupovine padaju na teret kupca prema Odluci Skupštine općine.

MALI OGLASI

PRODAJEM stroj za pranje rublja star 4 godine u izvrsnom stanju i video player marke "Goldstar" 2 godine. Javiti se na telefon 059/23-073. (2487)

PRODAJE se traktor "Mondial IMD", 10 KS, naftaš sa frezom i prikolicom. Informacije na telefon 35-150 od 9 do 19 sati. (2488)

ZAPOSLENA djevojka traži manji, povoljan stan. Javiti se na telefon 23-992. (2489)

POPRAVLJAM stroj za pranje rublja i električne bojlere. Javiti se na telefon 28-277. (2490)

MIJENJAM trosoban stan na Vidićima za dva jednosobna. Javiti se na telefon 32-022 oko 19,30 sati. (2491)

IZNAJMLJUJEM jednosoban stan. Javiti se na telefon 32-226 poslije podne. (2492)

PRODAJEM parcelu površine 500 četvornih metara u Bilicama, 150 metara udaljeno od spomenika, po cijeni 20 DEM po četvornom metru i zemljište površine 12.000 četvornih metara uz Bosuć s lijeve strane, po cijeni 5 DEM po četvornom metru. Javiti se na telefon 059/36-924. (2493)

PRODAJEM komplet namještaj: regal, dva kauča i dvije fotelje i stolič. Javiti se na telefon 38-193. (2494)

PRIMILA bih jednu zaposlenu djevojku kao cimericu drugoj u dvosobnom stanu. Nazvati na telefon 26-931. (2495)

IZNAJMLJUJEM poslovni prostor u Ulici Ive Lole Ribara br. 5 (preko puta nove pošte), površine 40 četvornih metara i skladišni prostor površine 20 četvornih metara. (2496)

PRODAJE se obradivo, vrlo kvalitetno zemljište u Donjem polju, površine 1740 četvornih metara. Cijena povoljna. Informacije na telefon 34-926. (2497)

PRODAJE se brod "Istranka" sa vanbrodskim motorom, natkabinom, kompletno opremljen i sa vezom u Zablaću. Informacije na telefon 34-926. (2498)

TELEFON: 25-606

PRODAJEM kuću u Šibeniku ili je mijenjam za odgovarajući parcelu ili kuću uz more na šibenskom području. Javiti se na telefon 059/23-466. (2499)

IZNAJMLJUJEM uređeni poslovni prostor, površine 25 četvornih metara u Šibeniku, prikladan za razna predstavništva ili mali obrt. Za informacije обратити se на telefon 059/54-007. (2500)

IZNAJMLJUJEM jednosoban ili dvosoban stan, može namješten ili nenamješten, s posebnim ulazom i dvorištem. Ozbiljne ponude na telefon 38-371. (2501)

PRODAJEM teren na Srimi površine 900 četvornih metara ili polovinu od toga. 150 metara udaljeno od mora, voda, struja i baraka na terenu. Cijena povoljna. Javiti se na telefon 34-804. (2502)

IZNAJMLJUJEM poslovni prostor površine 30 četvornih metara u Ulici Matije Gupca broj 7. Pogodno za kancelarije, liječničku ordinaciju ili slično. Informacije na telefone 23-032 ili 23-760 tijekom cijelog dana. (2503)

TUŽNO SJECANJE
na voljenog supruga

ANTE BEGO

28. V. 1988. — 28. V. 1992.
Život je okutan, a rastanak bez povratka bolan.
Uvijek si prisutan u mojim mislima.
Tvoji najmiliji: supruga i djeca (33)

TUŽNO SJECANJE
na voljenog supruga, oca i djeda

JOSIPA ŠIMCA

1. VI. 1991. — 1. VI. 1992.
Godina je prošla, ali ti si uvijek u našim srcima. S tugom i uvijek u mislima tvoji najmiliji: supruga Danica, sinovi Ivan i Zoran s obiteljima. (34)

GOJKA BARANOVIĆA

28. V. 1986. — 28. V. 1992.
S tugom i ljubavlju, njegovi najmiliji: supruga Flora, kćerke Erna i Danila i sin Vinko s obiteljima. (36)

U SJECANJE

Dana 27. svibnja navršava se šest godina od smrti naše drage majke, supruge i bake

LJUBINKA BAŠIĆ

Njeni najmiliji: suprug Ante i djeca s obiteljima. (37)

Društveno poduzeće

»RIVIJERA«, p.o. Šibenik

Vladimira Nazora 53

upućuje
POZIV

ZA PRETHODNI UPIS DIONICA

Radi utvrđivanja interesa za kupovinu dionica, Društvenog poduzeća »RIVIJERA«, p.o. Šibenik, a u skladu sa Zakonom o pretvorbi društvenih poduzeća, pozivamo:

- zaposlene i ranije zaposlene u DP »RIVIJERA« — Šibenik
- umirovjenike DP »RIVIJERA«, kao i umirovjenike njegovih pravnih prednika
- zaposlene u drugim pravnim osobama i državnim organima koji ne podliježu pretvorbi

da prijave namjeru kupovine dionica uz sljedeće pogodnosti:

- 20 posto osnovnog popusta
- 1 posto dodatnog popusta za svaku godinu ukupnog radnog staža
- obročnu uplatu dionica do 5 godina

Pozivaju se također i sve ostale zainteresirane domaće i strane fizičke i pravne osobe da prijave svoj interes za kupnju dionica DP »RIVIJERA« Šibenik.

Dionice će se upisivati i uplaćivati po posebnom javnom pozivu.

Želite li postati dioničarom DP »RIVIJERA«, popunite anketni kupon i pošaljite ga u roku od 8 dana, na navedenu adresu, s naznakom "za kupnju dionica".

ANKETNI KUPON

1. IME I PREZIME

2. ADRESA

telefon

3. UKUPNI RADNI STAŽ

4. NAZIV PODUZEĆA — USTANOVE U KOJOJ STE ZAPOSLENI

5. JESTE LI RADILI U DP -RIVIJERA-, ODNOSENTO NJEGOVOM PRAVNOM PREDNIKU

DA

NE

6. ORIJENTACIJSKI IZNOS ZA KOJI ŽELITE DIONICE KUPITI U GOTOVINI (HRD-DEM)

7. ORIJENTACIJSKI IZNOS ZA KOJI ŽELITE KUPITI DIONICE U OBROCIIMA (HRD-DEM)

8. VLASTORUČNI POTPIS

Detaljnije informacije na telefon 28-133.

DOMOVINI U ČAST

Eto, štovani moji čitatelji, postali smo članovima SVJETSKE OBITELJI kako nikidom reče TATA u zgradu UJEDINJENIH NARODA. Lipo je bilo čuti, cito popodne sam se lipo osjeća. Moja parona tvrdi da je teži put do teletine nego bilo čega na baloti. Njoj jednici uvik meso u glavi, šta će triboj oprostiti, žensko je. Reka sam joj: »Nije domovina od frizidera do špakera, a sva je radost u bronzinu.«

Ona meni da sam ka njezinu bivši profesor iz zemljopisa. Bilo mi je puno lipo čuti šta me uspoređuje sa pametnim čovjekom. Zakratko mi je to bilo, jerbo mi je rekla da je uvik slušala kako imamo najbogatiju domovinu, a od clog tog bogatstva uvik san morala vagati i sastavljati kraj s krajem.

Je, draga moja, uvik nam se namećala neka druga domovina, a nismo imali svoju do prije dvi godine. Pridložila san joj da prikinemo sa pripucavanjem, jerbo smo tribali primiti jednog uvaženog gosta. Složila se i nastalo je primirje iako niko ništa nije potpisiva. Spremila je kočku za večeru. Lipo mi je vonjala i počela san razmišljati o kočki ka jednoj od najstarijih bestija na baloti. Ljudi su je smatrali nevažnom spizom, jerbo nisu mogli virovati da tako lipa spiza može nastati od jednog jaja. U isti tren začulo se zvonce. Moja parona je skočila ka da je granata pala u vrtal. Tribala je doći čovik iz krznog štaba, a na vratima se pojavila moja Grišpe. Bilo mi je draga šta mogu viditi prijatelja. Prvo šta je reka: »Dobro je činiti dobro.« Prvi put da čujem kako moj prijatelj čini dobro.

Cili život san činija dobro samo šta to svit nije zna cijeniti, kaže moj Grišpe.

Kad bolje promislin i činili ste dobro i sebi i nama. Pokrali ste bivšu državu tako da je morala nestati, a mi smo mogli napraviti konačno našu kojoj je danas tek drugi rođendan. Dijemo ići sutra proslaviti, pita me Grišpe. Mogli bi di očeš kad bi mogli pokriti papirom. Ako nemaš papira ima lancuna kaže meni Grišpe. Nema dinara, moj Grišpe, i ostaje jedino da Bog dà da sanjam janjetinu, a ujutro kad se dignem da čačkam zube. Javi se parona i kaže kako mi je draža janjetina od nje. Dobro i kaže kada je janjetina najlipša spiza a šta fali koki s mladim kumpirima. Sili smo za stol, a s nama prijatelj Grišpe. Uživali smo u spizi i čakuli a ja sam zaključila i kažem Grišpi: »Vi bivši komunisti ste ka kumpiri. Uz svaku vlast pristajete ka i kumpiri uz svako meso. Možemo vas gnječiti, stiskati sa bilo kojim točon a u biti ostajete kumpiri. Političkim rječnikom: kako vas okriča oli privrča vi ste opet uz vlast. Nema to veze bitno da smo dobili domovinu, kaže Grišpe. Dobro kaže Grišpe, ali su niki i izgubili domovinu, i sad grizu ka bisni pasi. Javi se parona i kaže da pristanem sa spizon kako bi sačuva liniju. Dobro kaže, ali san uzeja zadnji kumpir. Grišpe kaže kako volin kum-pire.

Ne volin prijatelju.

Zašto ih onda tako slatko jedeš?

Da ih ne vidim i kad ih ne vidim lakše mi je u želuci i duši. Nećeš se tako lako oslobođiti kumpira makar za sljedećih pet godina. Ajmo mi nazdraviti za Dan državnosti, kaže Grišpe. Pametno prijatelju, najpametnije šta si moga reći.

Nazdravite domovini i svima koji je osjećaju svojom

Vaš KREŠE

DVJESTO PAKETA ZA SOCIJALNO UGROŽENE

Protekle subote sindikalisti iz šibenske Tvornice lakoveta preuzezeli su u Rijeci humanitarnu pomoć za svoje socijalno ugrožene radnike, koja im je stigla iz talijanske firme »Consiglio di fabrico« iz Porto Magliere. Suradnja između dviju tvornica traje već dugi niz godina, a nakon posjeta Šibeniku prije mjesec dana, prijatelji iz Italije odlučili su da svaki radnik njihove tvornice odvoji jednodnevnu zaradu od čega je prikupljena pomoć za radnike Tvornice lakoveta. Za socijalno najugroženije djelatnike TLM-a od talijanske pošiljke sindikalisti su priredili dvije stotine paketa s hranom i drugim životnim potrepštinama.

R.G.
(Snimio: R. Goger)

GLAZBENO-POETSKA VEČER

NJIHOVO JE ORUŽJE PJEŠMA

Kada se u jednoj večeri isprepletu poezija i glazba onda svi ljubitelji lijepih riječi i zvukova mogu doći na svoje. A da u Šibeniku ima mnogo takvih ljubitelja vidjelo se i protekle srijede, 26. svibnja. Mala dvorana u Muzeju grada Šibenika bila je premalena za sve one koji su htjeli slušati stihove Krste Jurasa, Jakše Fiamenga, Dubravka Horvatića, Stjepana Gulina, Slavka Mihalića, Tita Bilopavlovića i Pere Mioča, za sve one koji su htjeli čuti kako Mirjana Erceg izvodi Bachove skladbe na čembalu, kako zvuči gitara Ante Radonića i kako pjevaju Dragana Brkić i Tomislav Mioc, učenici 3. razreda srednje glazbene škole.

Mnogi od ovih pjesnika došli su te večeri iz Zagreba, odnosno Splita. Sve njih Šibenik i Šibenčani zadužili su svojom ljepotom i svojim življenjem, svi oni odužili su se te srijede onim najboljim što pjesnik posjeduje — svojom pjesničkom riječu.

M.L.

PRVENSTVO »KORNATARA« U UDIČARENJU I PODVODNOM RIBOLOVU

KULUŠIĆ I JEŽINA NAJBOLJI

Živko Kulušić i Svenimir Ježina klupski su prvaci sportskog društva »Kornatar« u udicarenju i podvodnom ribolovu. Prvenstvo je po prvi put održano u Murterskom moru na poziciji oko otoka Murvenjak, te Gira, Vrtlič i Visovac. Sudjelovalo je sedamnaest udicara i četiri podvodna ribolovca.

U pet sati lova ulovljeno je oko četrdeset kilograma ribe, najviše arbuna, vrane, šaraga, kneza i pirki.

Najbolji udicar »Kornatara« je Živko Kulušić sa 3345 bodova, drugi je Slobodan Bašić sa 3275 bodova, dok je treći sa 3250 bodova Dragutin Vodopje, kojemu je ovo prvo službeno natjecanje. Redom dalje su se plasirali: Stjepan Ježina 3005 bodova, Josip Kolačko 2220 bodova, Milan Papeša 1800 bodova, Miro Juraga 1765 bodova i tako do sedamnaestog mesta.

Dvije validne vrane ukupne mase 1360 grama dovele su Svenimira Ježinu na prvo mjesto prvenstva »Kornatara« u podvodnom ribolovu sa ukupnih 2360 bodova. Također dvije vrane nešto manje mase 1220 grama bile su dovoljne za drugo mjesto Petru Šikiću-Marušiću jer su donijele 2220 bodova. Treće mjesto osvojio je Izidor Pleslić sa 1100 postignutih bodova.

Radujem se pripomenuti da je u udicarenju sudjelovala i jedna žena Nedja Juran i jedan junior Vjeko Bašić.

Ulovljena riba konzumirana je u murterskom hotelu »Colentum« uz proglašenje najboljih. Pomoć u organizaciji cijelokupnog natjecanja sponzorirali su »Istravinoexport« Rijeka, mešnica »Girin« i poduzeće »Slatina« Murter.

Mlada sopranistica Dragana Brkić oduševila je sve prisutne svojim pjevanjem. Buket cvijeća, uručio joj je Pero Mioč, koji je zajedno s djelatnicima Centra za kulturu i organizirao ovu glazbeno-poetsku večer.

»Kad razide se dim« — stihovi su Krste Jurasa, zagrebačkog Šibenčanina. Pažljivo su ga slušali čekajući svoj red (slijeva nadesno) Jakša Fiamengo, Dubravko Horvatić, Stjepan Gulin, Slavko Mihalić, Tito Bilopavlović i Pere Mioč. Za čembalom — Mirjana Erceg.

SASTAV: M.M.	PREDSTO- JEĆI PRAZNIK (30.V.)	INTERI- JER	FLES	RADIUS	KRATICA ZA OTOCI	POJEDI- NAČNA DLAKA KOŠE	ŽURNALI- ZAM	INICIJA- LI KNJIZ- KOZARCA
Hrvatska Atena								
IME GLUMICE KARIĆ							GRAD U SLAVONIJI	
NIŠTICA							A.V. AR	
ZUBNI SUGLAS- NICI							TRPNO STANJE GLAGOLA	
R.R.								
Ž.A.								
AUGUST SENOA								
V.NJ.								
SUPROT- NI VEZNIK								
KEMIJSKI ELEMENT								
DONJI DIO NOOB								
TONA								
AZIJSKA DRŽAVA								
ŽENSKO IME R								
OSJET- GLEDA- NJA								

RIJEČICA
ZA NUT-
KANJE
GRČKO
SLOVO
S.V.
KALIJ

ZMIJSKI
OTROV
I
I